

Корона на одну ніч

Автор:

Надія Хуменюк

Корона на одну ніч

Надія Гуменюк

Передвоєнна Польща. Неподалік від Варшави, на заміській віллі «Ванесса», відбувся конкурс краси. Увечері на ньому коронували переможницю, а вранці у готелі «Континенталь» її знайшли мертвою. В газетах – жодної згадки ні про таємничу смерть дівчини, ні про її триумфальну перемогу. Хто й чому заблокував інформацію? І хто посягнув на юне життя? Заздрісна суперниця? Колишній наречений? Поліція, яка дізналася, хто вона насправді – ця дивовижна красуня з маленького провінційного волинського містечка?..

Надія Гуменюк

Корона на одну ніч

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

© Лис Н. П., 2019

© Depositphotos.com / MPF_photography, loriklaszlo, liqwer20.gmail.com,
обкладинка, 2019

© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2019

© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2019

* * *

I

Вілла «Ванесса»

1

Дзвінок, що луною прокотився порожнім холлом, застав Яна Ковальського зненацька. Порт'є тільки-но зручно примостився на канапе з оксамитовою вишневою оббивкою і збирався випити горнятко кави. Зазвичай такої пори до готелю «Континенталь» ніхто не навідується. А коли б і мав хтось прибути, то Сабіна мусила б його попередити. Аякже, щоб був напоготові.

– А холера б тебе вхопила!

Ковальський тихо вилаявся, проте зволікати не став – одразу ж поставив тачу на мініатюрний столик із такими самими, як і в канапе, короткими гнутими ніжками у візантійському стилі – й пішов відчиняти двері. Він лише недавно отримав це місце нічного порт'є, що давало непогану доплату до пенсії поліцейського, тож вельми дорожив ним.

Ще кремезний, але вже обважнілий, із трохи обвислими щоками, у рудій трійці з блискучими металевими гудзиками, що наче переселилися на цей костюм із його колишнього мундира, порт'є нагадував відгодованого за літо байбака перед зимовою сплячкою. Сіра хлипавка за вікном, мабуть, заповзялася приколисати місто, а заодно і його. Тож Ян Ковальський цілий ранок боровся зі сном і вперто випрочувався з його нав'язливих обіймів. Час від часу він неохоче відривав себе від м'якого сидіння та зручної спинки у формі трилисника, робив кілька

енергійних кіл по периметру холу, проводив щіткою по сяючому навощеному паркету, на якому від ночі не з'явилося ще й порошинки, пересував з місця на місце то дерев'яного вішака, то вишневого (до пари з канапе) пуфіка, за допомогою гумового пульверизатора, насадженого на літрову пляшку з водою, сприскував лапате листя пальми, що розкішно розрослася у величезному дерев'яному кадубі, змайстрованому спеціально для неї. Зрештою попросив Сабіну, яка зібралася на хвильку до кухні ресторану, що вже розпочинав свої ранішні приготування, аби принесла і для нього горнятко арабіки – міцної, подвійної.

Стрілки настінного дзигаря із двома продовгуватими гирками (імітація під ялинові шишки) наче завмерли. До заповітної цифри «дев'ять» залишалось майже дві години. Кава мала б зліквідувати сліди сонливості, збадьорити й повернути Ковальському вигляд бравого чатового. Матей, денний порт'є, який має змінити його, значно молодший, тож і Ян тримав хвіст пістолетом – намагався не показувати перед ним та Сабіною своїх років і ніколи навіть не натякав на втому. Втім, на думку Ковальського, про таке взагалі не варто говорити з чужими людьми. Та й перед своїми справжньому чоловікові краще тримати фасон. Професія навчила його більше слухати і якомога менше говорити – не дарма ж людині дано два вуха й лише один язик. Тож він ніколи не забував це золоте правило поліцейського.

Невчасно, ох і невчасно підступна осіння хлипавка послала до «Континенталу» цього раннього гостя. Ніби підгледіла капосна через вікно, що порт'є перед закінченням зміни зібрався показувати, й ось – нате вам, пане Яне: подражнили трохи свій усюдисущий ніс смачним ароматом, та й досить! І чого ото деяким людям не спиться чи бодай не сидиться вдома за такої погоди та ще й у такий час?

– Доброго ранку! Я вас не розбудив? – усміхнувся візитер у добротному кашеміровому пальті нарозхрист, із-під якого вибився один край яскравого малинового шалика – у тон до підкладки. Високий фетровий капелюх англійського крою ще трохи додавав зросту й без того вигонистому чоловікові, а шкіряні світлі мешти із чорними гострими лаковими носачами свідчили про те, що він прискіпливо стежить за модою.

«Яка поважна персона! Просто-таки франт із Лондо?на!» – подумав Ковальський.

«Фронт» тримав у лівій руці чорну парасолу, а в правій – величезний букет червоних троянд, що закривав його обличчя й аж палахкотів у відблисках кришталевого світильника, почепленого над бюро адміністраторки.

– О! Пане Романе! Ви вже повернулися! Так хутко! Певно, не довелося їхати аж до крамнички пані Гурської – квіти вам сюди, до готелю, хтось доставив! – радісно-здивовано вигукнула Сабіна.

– Їздив, їздив, пані. Та скільки там тої їзди автомобілем? П'ятнадцять хвилин туди, п'ятнадцять назад. От прибігти від автостоянки виявилось куди складніше. Ну й злива! Ніби небо розверзлося. Аж не віриться. Учора ж було так сонячно й тепло, здавалося, що літо повернулось. А посеред ночі те літо наче якийсь злодій украв.

– Крадія не було. Інакше б я його у вікно запримітила, – засміялася Сабіна. – А от пані Осінь... О, то така примхуля, така каверза. Ніколи не вгадаєш, яка забаганка за одну мить прийде їй до голови. А хіба квіткову крамничку вже відчинено? Такої пори? Пані Гурська, скільки я її знаю, ніколи не була ранньою пташкою.

– Ми з нею ще вчора домовлялися.

– То чого ж учора й не купили?

– Та воно б і справді краще було купити вчора. І привітати панну Зосю відразу. Але... Не був я абсолютно впевнений... Тобто був, – похопився раптом чоловік, ніби злякався, що сказав щось не те, – звісно ж, був! Бо хто ж, як не вона? Це ж не просто княжна, це... Богиня! Ви зі мною згодні? Авжеж, згодні. Ви ж бачили її. Та коли чогось дуже-дуже чекаєш, то, щоб не зівронити, краще наперед нічого не купувати. Принаймні у нас колись так говорили.

– О так, так, пане Романе. І в нас так говорили. Моя двоюрідна сестра, коли була вагітною, заповзялася пінетки плести та сорочечки шити. Щойно прокинеться – і зразу за нитки та перкаль. То тітка Ванда, її мама, такого тарараму наробила! Народиться дитинка, каже, тоді й наплетемо та нашіємо. Устигнеться! А наперед – ні-ні.

– От бачите, і ви знаєте про таку прикмету. Отже, у цьому щось таки є. Не один, значить, я такий забобонний. А щодо пані Гурської... Не знаю, яка вона пташка –

рання чи вечірня, але крамничку справді відчинила із самого ранку, незважаючи на дощ, і троянди, саме такі, які я просив, приготувала й навіть власноруч подала. Дуже, дуже гречна пані. Та воно й закономірно – усе-таки цілий день серед квітів. А квіти впливають не лише на настрій, а й на характер.

Здавалося, чоловік досі не міг повірити, що його замовлення так точно виконано і що квіти саме такі, як він і просив.

«Ще б пак! Та в крамничці пані Гурської за цілий день не продають стільки троянд, скільки їх у цьому одному оберемкові. Це ж як треба було розщедритися!» – подумав портье.

Ковальський узяв з рук чоловіка парасолю, з якої вмить набігла чимала калюжа, склав її, повісив на вішак і пішов до комірчини по відро та ганчірку.

– Холера б тебе вхопила! – роздратовано пробурчав своє традиційне.

Він уже впізнав постояльця готелю, який поселився тут кілька днів тому, але якого він бачив лише раз, цієї ночі, близько опівночі. Авжеж, це Роман Савицький, той самий, що супроводжує молоду гонорову кралю, яка вчора стала королевою конкурсу краси. Та роздратувала Яна Ковальського не сама з'ява жильця і не калюжі на паркеті. Його аж за живе зачепило запитання Савицького про те, чи не розбудив він портье своїм приходом. Отакої! З якого б це дива він мав його розбудити?! Чого б це раптом? Що за натяк? Хіба ж Ян Ковальський колись спав на роботі?! Та ніколи! І цієї ночі...

Хоча... Якщо добре подумати... Може, усе-таки й задрімав. Та що там – може? Таки задрімав, холера ясна... Ненадовго, здається, лише на кілька хвилин, але провалився в сон – як у криницю впав. Бо ж не бачив, коли цей радісний пожилець, що аж сяє, як новесенький грош, виходив із готелю. А Сабіна, значить, бачила. От халепа. Треба буде наприкінці зміни пригостити цю ласунку якимось пундиком, щоб тримала свого гострого язичка за білими зубками. Що там вона найбільше полюбляє? Здається, цього ранку притарабанила разом із кавою тістечко безе з лимонним кремом... Буде, значить, їй безе з лимонним кремом та ще й цукерка на додачу.

– Цілую ручки, пані Сабіно! Цілую ручки! – чоловік із трояндами поперемінно припадав до делікатно відставлених пухкеньких пальців Сабіни, зворушений,

напевне, якоюсь її черговою похвалою. Портъє не почув, що саме сказала адміністраторка, бо якраз виходив до комірчини в кутку холу, але він дуже добре знав, як вона вміє підлеститися до постояльців, особливо чоловічої статі.

Під букетом також накапало. Портъє вправно зібрав воду з обох калюж, витер насухо сліди, залишені на паркеті мокрими модними мештами Ро?мана Савицького, і підставив цинкове відро під парасолю, з якої ще й досі скочувалися дощові краплі.

– Перепрошую! – Савицький дістав із кишені кілька монет (набігло три злотих та двадцять грошів) і простягнув портъє. – Це вам за завданий зайвий клопіт. І ще раз бардзо[1 - Бардзо (пол.) – дуже. (Тут і далі прим. авторки.)] перепрошую!

«Які ж ми чемні та щедрі, – подумав Ян. – Та за такі чайові можете, пане хороший, знову вийти на дощ і ще раз зайти й наслідити. Поперек у мене не переламається, руки не відпадуть, та й узагалі – порухатися трохи не зашкодить. Зате цього вистачить на безе не лише для Сабіни, а й для моєї любої Марильки та наших дівчаток».

Савицький зняв капелюха, тріпнув густою темно-русою чуприною, прихопленою над чолом і на скронях сивиною – ще не суцільною, а так, ніби хтось рідким сріблом ненароком скрапнув, – і знову повернувся до Сабіни.

– Панна Зося, звісно ж, іще не виходила...

Сабіна не встигла відповісти, як із-за пальми, від колони, увінчаної гіпсовою ліпниною, відірвалася щупла чоловіча постать. Радше навіть не чоловіча, а хлоп'яча.

2

«Матка боска! А це ще хто? Яким це робом він сюди проскочив? Кудю пробрався? Хіба через чорний хід або ресторан. Я таки спав, бодай йому холера! Таки спав... Треба буде брати з дому термос із кавою і починати збадьорюватися ще посеред ночі», – подумав спантеличений портъє.

Незнайомець, миршавий, тонкоший, з кучерявою шапкою чорного волосся на круглій голові, мабуть, намагався додати собі ваги напускною суворістю. Він гостро зиркнув на Яна Ковальського з-під насуплених брів, хутко й зовсім нечутно, мов тубілець із африканського племені, перебіг через хол, зупинився перед столом адміністраторки, осяяної жовтим світлом бра, як свята Марія – німбом, і уважно оглянув її співрозмовника.

– Пан є журналіст? Із якої газети?

– З якого це дива я раптом став журналістом? – здивувався Савицький.

– Ні-ні! Який же це журналіст? Роман Савицький – наш постоялець, – запротестувала Сабіна. – Він уже чотири дні живе в «Континенталі», на другому поверсі, його номер якраз навпроти...

– Пані! Хіба я до вас звертаюся? Вас це взагалі не обходить! – у невисокого худорлявого молодика виявився сильний басовитий голос. – Прошу пана постояльца показати документи.

Він пробіг очима по записах у паспорті, з виляском закрив його й посміхнувся – якось кривувато, лише правим кутиком вуст.

– О, Малопольска Всьходня... То пан Роман Савицький приїхав до нашого міста із провінції, з кресів всьходніх? І чого це його цікавить панна Зофія? Хто вона йому є? Що то за така цікавість до молоді дівчини, прошу пана?

– Я... Ми...

Савицький розгубився. Але тільки на мить, одну-єдину коротеньку мить. Його аристократичне блідувате обличчя спочатку аж позеленіло від стримуваного гніву, а тоді враз вибухнуло так червоно, як трояндовий букет у руці. Здавалося, зараз він вибухне ще й словами, може, навіть пожбурить чимось у молодого нахабу. Цілком імовірно, що він так би й зробив, якби не цей трояндовий оберемок, із яким він, здається, ні за які бублики не збирався розлучатися.

Авжеж, оте «Малопольска Всьходня», як тепер називали Західну Україну, й «із провінції, з кресів всьходніх» прозвучало зверхньо, дуже навіть зверхньо. Це

зачепило гонор Романа Савицького. А ще його дратувала посмішка цього молокососа, цього неотесаного хлопа в пожмаканій маринарці[2 - Маринарка (пол.) – піджак.], що вискочив як Пилип із конопель чи то з-за колони, чи з-за дерев'яного кадуба з пальмою. До чого ці двозначні натяки на його вік та цікавість до дівчини?.. Чому це з ним, шляхтичем, який винайняв апартаменти в одному з найбільш презентабельних готелів Варшави, розмовляють таким тоном? Хіба пеньонзи із провінції якось інакше пахнуть, ніж у портмоне столичних ясновельможних?

Сабіна кинулася рятувати ситуацію й гасити вогонь, поки він ще не розгорівся й не перекинувся на весь будинок. Їй не потрібен скандал. Абсолютно не потрібен! Що скаже пан Войцех Бельський, власник готелю, коли дізнається про інцидент? Такого в «Континенталі» ще не було. Не було й не має бути!

– Як це мене не обходить? Чому це мене не обходить? Я тут на службі. І про що б ви не питали, мене це стосується, – проскоромвила вона. – Скажіть-но, паничу хороший, а сам ви хто такий і чого тут сиділи від самої ночі, як миша під помелом, а тепер голодним тигром на порядних людей рикаєте? Покажіть-но й свої документи. Ага, не хочете! А чого не хочете? Теж мені таємний агент! А пан Роман, щоб ви знали, приїхав разом із панною Зосею. Він... Він...

Сабіна ніби зачепилася словом за якусь невидиму перешкоду, спіткнулася й зупинилась. Річ у тому, що вона й сама достеменно не знала, ким доводиться Роман Савицький двадцятирічній красуні, яка вчора нібито спричинила справжній фурор на конкурсі краси, що відбувся чи то у приватному пансіоні, чи на віллі пана Марека Кромера. Не батько – це точно, хоч за віком міг би підійти. І не чоловік, бо ж у паспорті записане інше прізвище, та й поселилися вони в різних номерах. Просто проважати? Еге ж, знаємо ми цих «простоповажатих». А може... Як же називають отих штовхачів, які фундують участь кралечок-модельок на всіляких новомодних конкурсах? Протекціоністами? Меценатами? Продюсерами? Здається, таки продюсерами. Але щоб якийсь продюсер, схожий на англійського франта, із самого раночку та ще й такої негоди гнав автівку аж на другий кінець міста за отаким оберемком троянд?!.. Це ж упасти й не встати! Гм... Дивно... Дуже дивно... Звісно, щось і таким дядечкам, які виводять красунь у люди, перепадає від слави їхніх підопічних. Якийсь хосен від того й вони мають. Ну то подарував би пан Савицький своїй протезе за це коробку шоколаду або кілька квіток. Після сніданку чи перед обідом. А він схопився ще затемна – і під дощ, щоб до її пробудження принести оцей важкенький снописько, пурпуровий, розкішний, дорогий. Сабіна ще й не бачила, щоб

хтось комусь дарував такий великий оберемок квітів. Та їй на такий треба було б цілий місяць чергувати за цим остогидлим готельним бюрком... Внутрішній голос підказував Сабіні (а йому вона вірила, як нікому), що у цього пана Ро?мана неабиякий рома?н... Недарма ж кажуть: сивина в бороду, а біс у ребро.

– Перепрошую, пані! Ви трохи помилилися щодо мене, зовсім трохи, але таки помилилися. Я... ммм... Збігнев Симочко... Працівник... Ммм... Ось!

Молодик озирнувся й хутко змахнув перед носом Сабіни своєю маленькою кістлявою правицею, між середнім та вказівним пальцями якої була затиснута якась посвідка. Сабіна не встигла навіть розгледіти її, не те що прочитати. Але сам вигляд документа із зображенням державного орла справив на неї неабияке враження, тож вона шанобливо схилила свою попелясту кучеряву голову. Звісно ж, перед орлом, а не перед цим миршавеньким кучерявим Симочком.

– А хто з ким приїхав і хто в якому номері спить – мене не цікавить. Це ви своїм товаришкам-пліткаркам на базарі розкажете, – молодик спритно засунув посвідку у внутрішню кишеню маринарки. Вочевидь, йому також непросто було сьогодні виконувати службове завдання, змагаючись із вранішнім сном та дощовою колисанкою. – Маю наказ не пускати журналістів. І взагалі, якщо хтось питатиме про цю панну... як там її?... – Він хутко дістав із кишені записника. – Отже, якщо цікавитимуться панною Зофією Неродовою – у вас така не живе. Ясно?

– Але ж... – спробувала заперечити Сабіна.

– Ніяких «але ж». Ну, може, й була, може, й жила, але вже поїхала. Ймовірно, додому, а може, ще кудись – вона вам про це не говорила, адреси не залишала, писати листи не обіцяла. І взагалі, припніть, пані, свій язичок, щоб не було проблем. Вони вам треба? Ні? Ну от і домовилися.

З

Ян Ковальський слухав затятий словесний пінг-понг Сабіни та «папуаса з-за пальми» (так він чомусь спочатку «охрестив» хлопця) на віддалі, з канапе, допиваючи нарешті свою холодну каву. Його сонливість під час цих перипетій як рукою зняло, та не пропадати ж добру, не виливати подвійну арабіку. Нічний

порт'є уже здогадався, що молодик, який досі потай спостерігав за холлом зі стільця за колоною, – із його, Янового, колишнього відомства або ж зі служби, дотичної до нього. Може, й справді конфідент, тобто таємний агент – таку посаду недавно запровадили в польській державній поліції. Хоча ні, на конфідента він явно не тягне – тим доручають серйозні політичні справи, якими тепер займаються більше, ніж будь-якими іншими. Тож конфіденти мусять мати добрий вишкіл, неабияку витримку й відповідний зовнішній вигляд. А цей... Вочевидь, хтось із новеньких поліцейських, ще недосвідчений, неоперений, але вже гоноровий та задерикуватий, як молодий півень.

Але якщо до готелю навідалася поліція... Словом, ліпше мовчати й сопіти у дві дірочки. Він би підказав це й Сабіні. Чи хоча б поглядом дав зрозуміти, що треба бути обережнішою на віражах і трохи припнути до зубів своє невтомне рожеве бомкалко. Тільки ж вона й голови не повертала у його бік, стояла між двома чоловіками, говорила й говорила як заведена, ніяк не могла зупинитися.

– Авжеж, ясно. Ясно, що діло темне. Тільки так не буває! – підступила впритул до почервонілого Симочка.

– Як саме не буває? – той уже ледь стримував роздратування.

– Щоб журналістів не пускали до переможниці конкурсу краси й щоб про неї не писали, – зі знанням справи заявила Сабіна. – Навіщо ж тоді той конкурс потрібний? Ну? Мовчите? Бо самі знаєте, що так не буває.

– Ще й як буває! – Збігнев Симочко вже нагадував не задерикуватого півня, а молодого бичка.

– Ой, ой! Не смішіть мої черевики, бо від реготу підшви повідпадають! – Сабіна про всяк випадок відступила від набиченого парубка.

– Дуже мені треба їх смішити! Вони й так уже потріскалися від сміху, слухаючи вас. Дивіться, а то босою додому підете. А вам, напевно, страшенно кортить, щоб журналісти й про вас написали? – у голосі Симочка забриніла неприхована іронія.

– Чому б і ні? Чому б і ні? От заплющу очі – й бачу: отак-от, на першій же сторінці – заголовок великими літерами «Королева жила в “Континенталі”».

– То розплющте очі, пані Сабіно! Розплющте хутчіше!

– Зрозуміло. Вам доручено охороняти панну Зоф'ю, – Сабіна стишила голос і перейшла на довірливий тон. – І це правильно, дуже правильно. Респект вашому керівництву! Тричі респект! Красу треба оберігати. Бути вельми вродливою в наші часи небезпечно. Авжеж. Та ще й як небезпечно! Хіба ви не читали в газеті «Dziennik» про Агнешку Корнецьку? Справді не читали? Ну як же можна було таке не прочитати! Про це все місто говорило, вся Польща. Агнешка теж перемогла в конкурсі краси. Не пам'ятаю вже, у якому саме, та це не головне. Головне – перемогла. А зразу після того вийшла заміж. І от коли вона після вінчання виходила зі своїм чоловіком із костелу, на неї напав її фанат. З отаким ножом у руці! Ні, з отаким, – Сабіна ще ширше розкинула руки. – Аж три рази проштрикнув він тим кинджалом груди бідної Агнешки. Спочатку писали, що той хлоп буцімто був фотографом. Тільки-но побачив він короновану красуню, відразу закохався в неї по самі вуха. Кохав, мовчки страждав і ревнував до всіх на світі. Він не міг навіть припустити, щоб вона дісталася іншому. А як побачив у вельоні... Що тоді сталося! Ледве врятували дівчину. Добре, що поруч був справжній її коханий. А потім виявилось, що той папараці ніякий і не фотограф, а маніяк, мисливець на вродливих панянок. І що той маніяк...

– О матка боска ченстоховська! Що за бздур[3 - Бздур (пол.) – дурня.]! Заберіть від мене цю кобіту[4 - Кобіта (пол.) – жінка.]! – Збігнев Симочко схопився за голову.

– Ніяка то не бздур! Газета не може писати бздур! Все це чиста правда. А до вас ще одне запитання, пане таємний агенте...

– Та відчепіться ви від мене зі своїм таємним агентом! Ніякий я не таємний агент!

– Перепрошую, пане не таємний агенте! Тобто пане зовсім не агенте! Не сердьтеся. Лише одне-однісіньке запитання. Останнє. – Сабіна знову підійшла до хлопця впритул. – Скажіть, а коли репортерів зберуть на прес-конференцію? До полудня чи після? Ой-ой, тільки не відвертайте голову. Ви ж, напевно, того й пильнуєте тут, щоб вони не пробиралися поодиноці, поокремо, і не втомлювали панну Зося. А потім їх обов'язково мусять зібрати, уже всіх разом. Так же зазвичай робиться. То чого б ту прес-конференцію не провести в залі нашого ресторану? Місця вистачить усім, і кава у нас дуже смачна. Хочете, я зараз принесу вам горнятко? І тістечка у нас такі, що самі в роті тануть.

– Нічого я не хочу! І нічого не знаю! Ні-чо-го!

– А бодай вас п'яна качка вбрикнула! – у Сабіни таки увірвався терпець. – Мене нічого не має обходити, ви нічогісінько не знаєте... Ото поговорили між собою глухе та сліпе! То панові Савицькому можна вже йти до себе?

– Прошу! – хлопець, спочатку охрещений адміністраторкою таємним агентом, а потім узагалі позбавлений цього статусу, зробив широкий жест рукою. – А з вами, пані Сабіно, ми ще поговоримо, так би мовити, тет-а-тет, – він суворо глянув на порт'є, ніби дав зрозуміти, що й справді має секретні розпорядження, призначені не для всякого вуха.

Роман Савицький пішов східцями нагору. Ян Ковальський бачив, що він збентежений, дуже збентежений, навіть знервований, але намагається не видавати свій настрій і не втрачати шляхетні манери. Та, мабуть, очікувана зустріч із Зосею додала чоловікові сил, бо останні сходинки він уже не пройшов, а пробіг, хвацько піднявши над головою трояндовий букет. Кілька пелюсток упало на килимову доріжку.

«А пелюстки прив'ялі, вельми прив'ялі. Значить, пані Гурська примостила посеред оберемка свіжозрізаних троянд кілька вчорашніх або й позавчорашніх. Вона так зазвичай робить – давня хитрість квіткарок. Не пропадати ж тендітному товару», – подумки відзначив порт'є. Та вмить Ковальський похопився, метнувся до комірчини, до якої вже відніс відро з ганчіркою, узяв щітку й совок і хутко піднявся слідом за Савицьким. Удавав, що прибирає пелюстки, а сам крадькома косив оком на двері, за якими той зник. Давня професійна цікавість...

Ось постоялець вийшов зі свого номера, вже без пальта й капелюха, зате із затисненим під лівою пахвою букетом – квітами назад, за спину. За мить він вигукне «Гопля!», розверне його наперед і буде вельми втішений, що зробив такий ранковий сюрприз для панни. У правій руці – срібна таця, на ній невисока гірка канапок із чорною ікрою, пляшка червоного вина («Бургундське» – вгадав Ян за формою пляшки), два келихи й кришталева ваза з помаранчами.

«Таця з вином і фруктами була підготовлена заздалегідь, йому залишалося тільки взяти її», – констатував Ковальський.

Савицький тихенько постукав у двері навпроти. Ніхто не відповів. Він постукав ще раз, цього разу сильніше й наполегливіше. Ні звуку. Тоді чоловік затарабанив щосили. На грюкання прибігла покоївка, запитала, що сталося, дістала із в'язанки ключ-дублікат, віддала постяльцеві й пішла вздовж коридору до свого столика, на якому щойно прасувала білизну. Савицький зайшов у номер Зосі. Він ще не встиг зачинити за собою двері, як за ними щось голосно гепнуло, почувся дзенькіт розбитого скла.

«Упала тая, келихи – на друзки, а може, й ваза розбилася, хоч вона грубіша й міцніша... Так-так-так... Отже, розгнівана королева не прийняла ранковий подарунок... Не догодив, значить, їй цей дженджуристий пан Ро?ман. Так уже старався, так викладався – і все одно не догодив... Чи, може, ще до цього дуже завинив перед нею, так завинив, що й цілий оберемок троянд тепер не допомагає... Така вже заведенція у чоловіків – спочатку жінці назолити, а тоді намагатися догодити. А вона з характером, ця Зося...» – усміхнувся Ян Ковальський.

Інцидент у номері нагадав йому давню пригоду, з часів власної молодості. Йому й тоді частенько доводилося працювати вночі, адже саме цієї пори зазвичай скоюють злочини. Мариля вже трохи призвичаїлася до ненормованої денної служби чоловіка, але ніяк не могла звикнути до його раптових вечірніх зникнень і вранішніх повернень. Якось він приїхав аж перед сніданком після розбірок у публічному домі, де клієнт мало не вбив повію. Хтось із жриць кохання ошчасливив його подвійною порцією дорогих парфумів. Може, просто так, заради жарту, а може, і з лихим наміром. Мариля хутко вловила той аромат і влаштувала йому таке, що й досі згадувати і смішно, і страшно.

«Нічого, і ці розберуться, – подумав Ковальський. – Посваряться, погніваються та й помиряться. Треба сказати Сабіні, щоб дописала до рахунку вартість розбитого посуду».

Він уже хотів повернутися до холу, але зупинився і сторожко прислухався. З номера почувся болісний чоловічий стогін.

Овва! Може, панянка запустила чимось важким у свого кавалера? Але в такому випадку більш очікуваним був би жіночий крик. Його Мариля під час сварки кричала так, що їхня канарка у клітці від її децибелів мало не вмерла – перекинулася на спинку й лапками задригала. Це й зупинило розпасійовану жінку, яка любила пташку не менше за чоловіка. А тут... Ніби жінки й немає в

номері. Зате чоловічий стогін повторився.

Ковальський хутко піднявся на другий поверх, зазирнув у прочинені двері, переступив через перекинуту тацю, розбите скло та розсипані троянди і сторопів. На білій атласній постелі нерухомо лежала дівчина: волосся кольору темної міді розметане по подушці, на блідому обличчі – застигли широко розплющені очі, з ліжка звисла рука з тонкими пальцями. Роман Савицький стояв на колінах перед ліжком, обхопивши голову руками, його плечі здригалися.

– Зосю! Дівчинко моя! Кохана... Прости! Це я... Я винен... Це я... Проклятий убивця!..

Ян Ковальський обережно позадкував, ненароком наступив обцасом на розбитий келих, що голосно хруснув і розкришився на дрібні скалки. Скло перемішалось з пелюстками квітів, що червоно бризнули навсібіч. На підлозі наче розлилася густа трояндова кров. Порт'є кинувся вниз. Треба було кликати Збігнева, ким би він не був – поліціантом чи конфідентом.

Симочко довго не міг зрозуміти, чого від нього хоче цей старий байбак у рудому костюмі-трійці, куди тягне. «Агента-неагента» не обходило, що відбувається на другому поверсі, у номерах, – йому було наказано стежити за холом, і він ретельно виконував свою роботу. Навіщо йому зайві клопоти? Зрештою таки втямив що й до чого, відштовхнув порт'є і що духу побіг нагору. Ковальський ледве встигав за ним.

Коли вони разом забігли в номер, Савицький навіть не повернувся до них. Стояв у тій самій позі, на колінах, і здригався у конвульсіях. Здавалося, він сам ось-ось упаде, простягнеться на персидському килимі кольору кави з молоком біля ліжка й віддасть Богові душу.

– Оце так! – присвиснув Симочко. – Що тут стряслося, курва мать? Що? Ревнощі? Зрада? Любовні розбірки? Пан не розраховував сили своїх кулаків – і через це панна тепер непритомна?

– Здається, вона мертва, – зауважив Ян Ковальський.

– Мертва? Як це – мертва? Ви ж самі казали, що ввечері вона була жива. А тепер, значить, мертва? Чого це вона мертва?

– Головне питання для поліцейського, – зітхнув Ковальський. – Чого жертва мертва?

– Мовчіть уже! Будете мене вчити, яке питання головне, а яке не головне. Хто тут поліцейський – я чи ви?

– Ну-у-у... – почав було Ковальський. Але Симочко й не чекав на його відповідь.

– «Головне питання»... «жертва»...? Звідки ви це знаєте? Хто ви такий? Нічний порт'є? От і йдіть звідси та займайтеся своїми справами. Буде тут кожен тлумок[5 - Тлумок (пол.) – дурень.] свої поради давати. Нема чого сунути носа до чужого проса. Багато в нас розумних розвелось, і всі вважають себе детективами. Поначитуються газетних хронік і вже думають, що більше за поліцейського знають. «Жертва»... Може, ця панна Зоф'я зовсім не жертва? Може, вона була слаба, от і померла, так би мовити, природною смертю. Серце зупинилося, апоплексичний припадок стався, жувала цукерку в постелі й удавилася, кавою захлинулася... Та мало що!

– А якщо ні? – Ковальський міг би й образитися за тлумка, але все-таки вирішив не загострювати стосунки, пропустив повз вуха сердиті репліки й нарікання.

– А якщо ні, то... – хлопець роззирнувся навколо, відчинив вікно, навіщось перехилився через нього, ніби міркував, чи не міг убивця вискочити з номера й не вбитися при цьому сам. – А якщо ні... – Він зачинив вікно і став за плечима Савицького. – Пане Савицький, досить вар'ята грати, шмарклі розпускати та сльози витирати. Прошу піднятися – ви заарештовані!

Савицький явно не збирався виконувати наказ. Він учепився руками в постіль, припав до Зосиних ніг і завмер.

– Ну що ж, не підніметеся сам, то вас піднімуть. Пане порт'є, спустіться у хол і викличте поліцію. Негайно! Я тут повартую, щоб убивця не втік.

– То ви вже знайшли убивцю? – здивувався Ковальський.

– А навіщо його шукати? Він і не втівав. Увімкніть логіку. Вікно ніхто не відчиняв. А якби й відчинив, то не вистрибнув би – до землі далеко, під вікном бруківка. Із

дверей також ніхто не виходив. Інакше ви або пані Сабіна побачили б його.
Отже...

– Отже?

– Кажу ж, він весь час був у кімнаті.

– А якщо...

– Ну от, дід про шило, а баба про мило. Не свердліть мені дірку в животі, курва мати! Невже так складно здогадатися, що перед нами артист погорілого театру, який грає роль убитого горем страждальця?

«Який спритний. Уже й слідство провів і вбивцю спіймав», – подумав Ковальський і вийшов. Ще кілька хвилин тому він мав намір сказати Симочкові про те, що почув із вуст Романа Савицького, коли заходив до номера сам. Але тепер передумав. Неважко здогадатись, як розтлумачить почуте цей задерикуватий і гарячкуватий поліцейський неофіт. Кинеться махати шаблею наліво й направо без розбору. Бо тоді вже у нього не буде жодного сумніву щодо Савицького. А професійна чуйка Ковальського підказувала, що за тими словами стоїть щось інше. Що саме? І навіщо Савицький так сказав? Навіщо?

4

Щоранку редакційний кур'єр приносив до «Континенталю» свіжу газету «Dziennik» і віддавав порт'є, а той уже клав її на столик у холі. Кожен постоялець, спустившись із номера, міг посидіти під екзотичною пальмою і, перш ніж вийти на вулицю, дізнатися останні новини. Це нововведення було взаємовигідним: готель тепер мав свою фішку, яка йому нічого не вартувала, а редакція – промоцію серед небідних громадян, які тимчасово зупинилися в «Континенталі».

Поряд із щоденною газетою можна було побачити і два числа чиказького журналу «для успішних джентльменів», мабуть, подарунок когось із жильців. Час від часу вони кудись щезали, а потім так само несподівано знову з'являлися на столику під пальмою. Журнали, на відміну від газети, – не першої свіжості, їм уже років по два-три. Але жіноча врода – споконвічна й непроминальна, як і

чоловіча цікавість до неї. Тож красуні на обкладинках і на сторінках видання продовжували спокушати сильну статтю своїми звабливими усмішками та розкішними формами, як спокушали і в перші дні виходу в світ цих заокеанських глянців.

Зазвичай першою читачкою «Dziennika» була Сабіна. Допитлива адміністраторка так поспішала виловити останні новини, ніби від цього залежала її надбавка до зарплати. Та цього ранку Ян Ковальський не поступився Сабіні – розгорнув газету просто біля входних дверей та так і застиг. За професійною звичкою, виробленою роками, він розпочав із перегляду кримінальної хроніки. Перечитував її з особливим нетерпінням. Але того, що сподівався побачити, на шпальті не було. Ані рядочка, ані словечка про загадкову смерть дівчини в готелі «Континенталь».

Утім, це не дуже й здивувало колишнього поліцейського. Він, навпаки, зітхнув із полегшенням. Отже, хтось вчасно заблокував витік інформації. Може, сам Войцех Бельський, а може, власник видання, приятель Бельського. Та головне – вчинено правильно. А навіщо Бельському цей розголос? І навіщо взагалі ці неприємності всім працівникам готелю? Журналісти розтрублять та й переметнуться на іншу сенсацію, а закладу сама лише шкода: хтось відмовлятиметься ночувати в номері, де таке сталося, а хтось узагалі обминатиме «Континенталь» десятою дорогою. Тож краще вже заплатити один раз за мовчання, аніж потім сто разів пошкодувати через втрату репутації та збитки.

За двадцять п'ять років роботи Ян Ковальський не раз бачив таке, про що читачі газет ніколи не прочитали й уже не прочитають. О, якби він зумів написати про все це книжку! Вийшов би справжній кількатомний бестселер, який купували б нарозхват. Сімейні драми й трагедії, суїциди, інцести, загадкові смерті в багатих будинках і бідних притулках, у готелях і борделях, на робочих місцях та знаних курортах... Скільки їх залишилося за лаштунками розслідувань, приховано від цікавих очей та вух, назавжди поховано в сухих лаконічних поліцейських звітах, що припадають десь курявою часу на полицях архівів!

Звісно ж, від таких, як Ян Ковальський, мало що залежало. Про оплату мовчання замовники зазвичай домовлялися з поліцейським керівництвом або ж заручалися підтримкою ще вище, у владних кабінетах. А звіди вже надходили суворі вказівки: ні пари з вуст – ви нічого не бачили й не чули, і взагалі нічого такого не було. Тож коли Сабіна завела мову про події минулих ночі та ранку, він лише пересмикнув плечима й хутко взявся за наведення марафету в холі. Ян

Ковальський умів мовчати, бо давно переконався в тому, що мовчання – золото.

Здивувало чоловіка інше. У газеті була чималенька стаття про конкурс краси «Сарматська княжна» із заверстаною в центрі великою фотографією фіналісток. Серед них – призерки в різних номінаціях. Але навіть згадки про головну переможницю. Жодної! Ніби журі конкурсу від самого початку мало вибрати тільки оцих віце-кралечок із різними найпопулярнішими частинами тіла, а про саму княжну й не йшлося. Ні слова про Зофію Неродову, ні окремої світлини з нею, ні корони, якою її коронували. Може, й не було ніякої корони? Може, ця Зося все придумала чи видала бажане за дійсне, а Савицький просто підіграв їй? Люди здатні на такі фантазії, що іноді купи не тримається і в голові не вкладається. От і тепер, можливо, усе було вилами по воді писано. Адже ні він, Ян Ковальський, ні Сабіна не були на тому конкурсі. А в газеті – ніц нема про короновану Зоф'ю.

Припустімо, дівчина все це вигадала, щоб напустити туману на готельну обслугу й надати собі ваги. А Роман Савицький? Ні, не схоже, щоб такий поважний чоловік обманював. Та він же так радів, аж сяяв. Та й корону панянка тримала в руках, коли повернулася вночі до готелю. Так учепилася в ту корону, ніби хтось мав її відібрати в неї. Ковальський бачив на власні очі ту золоту цяцьку з кількома коштовними камінцями. Ще й подумав: «Яка цікава, під старовину зроблена». І в номері діадема була, коли він туди заходив – лежала на тумбочці біля ліжка. Не привиділося ж йому. А потім корона зникла. Звісно ж, організаторам конкурсу також не потрібні проблеми та втрата репутації. Але щоб так хутко все приховати, замести геть усі сліди... Чому?

Ян Ковальський не сприймав цього новомодного віяння, що зі Сполучених Штатів Америки легко перекинулося на Європу й кілька років тому прижилося в Польщі. Так, це американці першими додумалися роздягати вродливих дівчат аж до купальників і виводити їх на подіум, змушувати дефілювати в такому вигляді перед публікою. З публікою все зрозуміло: піпл[6 - Піпл (англ.) – народ.] пускає слинку й оцінює красунь, як лошиць або корів на базарі. Зрозуміти, що рухає конкурсантками, теж нескладно. Така вже заведенція у тих американців – що завгодно заради грошей або слави. Що, в принципі, одне й те саме, бо хіба слава – то не шлях до грошей, не сходинка нагору?

Гроші, гроші, гроші... Весь світ обертається навколо них. Ян Ковальський теж із чотирнадцяти років думає, як би їх заробити більше. Але гроші замість почуттів, замість людських чеснот і Божих заповідей... Може, десь там, в іншому світі, це

вже й не дивує. Вони, оті американці, – відомі відчайдухи та авантюристи, які з'їхалися колись зі всієї старої Європи з єдиним прагненням розбагатіти і прославитися. Так і створили свій новий світ. А потім поставили на п'єдестал свого зеленого бакса та й готові танцювати навколо нього хоч голяка. Але щоб у Польщі... Щоб у його набожній католицькій Вітчизні...

Куди все котиться? Як тепер виховувати шляхетних панянок, коли навколо стільки спокус і таке моральне падіння?.. Знає він про ті конкурси... «Міс найгарніші ніжки», «Міс найзагадковіший погляд», «Міс найкращий купальник», «Міс найтонший стан», «Міс найпишніший бюст»... А які пристрасті вирують щоразу навколо всепольського конкурсу! Один із них, здається, другий за рахунком, він із двома колегами охороняв. Спостерігав, щоправда, не за самими «місками», а за тими, хто прийшов на них подивитися. За кілька місяців по тому газети писали, що його переможниця стала першою віце-міс Європи, після чого успішно перебралася на постійне місце проживання до Сполучених Штатів Америки. З приводу цього нібито бучний скандал розгорівся, бо вона щось там порушила чи щось забрала. Ковальський уже не пам'ятав подробиць. Та й потрібні вони йому, як лисому гребінець.

Тепер ось «Сарматська княжна». Проте цього разу жодного розголосу, суцільні таємниці та недомовки. Якби Зося сама не похвалилася Сабіні, чого вона приїхала й до чого готується... Сарматія... Сарматія... Що це за країна така? Де вона? Ковальський навіть зайшов до бібліотеки й заглянув до енциклопедії. А немає такої країни. Була колись, давним-давно. Та вже курявою часу припала. То чого ж «Сарматська княжна»? Ян Ковальський пригадав, що чув якось у поліційному управлінні про сарматську ідею польської еліти. Слухав тільки краєм вуха, бо його та розмова не обходила. А чого б мала обходити? Він же не шляхтич, до вершків суспільства ніколи не належав. А ті вершки таке навігадують, що крий Боже... І все ж – чому «Сарматська княжна»? Щось має пов'язувати конкурс із сарматською ідеологією.

5

Моральними засадами Ян Ковальський переймався неспроста. Він же батько, у нього три доньки: Геля – ровесниця цієї-таки Зосі, Ванді вісімнадцять, а Юстисі скоро шістнадцять. Старша віднедавна як із прив'язі зірвалася: то на якісь диспути в коледжі біжить, то в кіно, то на танці, то на побачення, гемби[7 - Гемби (пол.) – вуста, губи.] фарбує, брови вищипує, хлопців змінює як

пальчатки – що сезон, то новий кавалер. І молодші доньки за нею, як дві нитки за голкою – усе повторюють та мавпують. Від маминих рук дівчата геть відбилися. Татові раніше не було часу з ними бавитися. А тепер... Ніби й слухають, але почуте в одне вухо влітає, а з другого вилітає. Так і дивись, що скоро теж у купальниках на якийсь подіум побіжать.

Ну ні, цього він не допустить, це вже хіба через його труп! Щоб його доньки... Але ж не затулиш дітей від світу. А світ раптом почав так стрімко змінюватися, стає все більш марнотним, більш покvapливим, більш нервозним, ніби хтось хутко крутнув землю навколо осі, як шкільного глобуса, і вона так і не може зупинитися, повернутися до свого попереднього ритму. Ні, його Марія в юності була зовсім не такою, як тепер Геля, Ванда та Юстися. Він і покохав свою Марильку не так за вроду, як за добропорядність, поступливість та розсудливість. Це вже потім вона характер показала. Іноді такого перцю йому задавала, що тільки встигай голову затуляти. Але ж хіба він того не заслуговував? Заслуговував, холера ясна. Бо всяке бувало, а він не святий. Але в руках доброї жінки й чоловік кращим стає. Тож ні разу не пошкодував, що вибрав саме таку дружину.

Перед полуднем до готелю повернувся Роман Савицький. Без капелюха (він не взяв його ще тоді, коли виходив із номера в супроводі поліції), у розстебнутому пальті, з розхристаним шаликом і в заляпаних багнюкою мештах. У ньому годі було впізнати того щасливого імпозантного франта, який тільки-но вчора рановранці заходив до холу із величезним оберемком троянд. Тоді Ян Ковальський давав йому сороківку з малесеньким хвостиком, а тепер Савицький здавався на років двадцять старшим – обличчя ніби десь загубило свою аристократичність, посіріло, взялося чорною щетиною, плечі втратили гонорову окресленість, опустилися, очі червоні, мабуть, від безсоння, і сивина за добу погустішала, перекинулася зі скронь на всю голову.

«Видно, страждає чоловік, тяжко страждає, а може, ще й карається за щось, – подумав Ковальський. – Цікаво, хто він – поляк чи українець? Ім'я можна вимовляти і як Ро?ман, і як Рома?н. Прізвищ на «ський» і серед української шляхти чимало, особливо на східних кресах».

У грудях Яна Ковальського раптом ворухнувся жаль. Навіть не жаль – так собі маленьке жаленятко. Він спробував хутенько вирвати й відкинути його, як ото реп'яха від напрасованих штанів. Але воно не відривалося – муляло, шкрябало й потроху розросталося. І чого б це? Де воно взялося? Хто Ковальському цей

дженджуристий шляхтич зі східної провінції? Яке йому діло до його проблем? Пожив чоловік кілька днів у готелі та й поїде собі додому, і ніколи їхні дороги більше не перетнуться. Хай дякує долі, що відпустили його. І добре, що в поліції є люди розумніші за того задерикуватого папуасоподібного Симочка.

За роки служби Ян бачив багато і грішників, і безневинно звинувачених у гріхах. Визначити з першого погляду, хто є хто, неможливо. Люди вміють прикидатися, лицедіяти, натягати маски, дехто навіть по кілька. Він це знав і тому ніколи не піддавався першим враженням, не дозволяв почуттям брати гору над логікою. Скидання масок – не справа звичайного поліцейського. Це мають робити інші, в іншому місці. А він чинив так, як мав чинити за службовим обов'язком та інструкцією. Нічого особистого, жодних власних симпатій та антипатій.

Що ж сталося цього разу? Він став іншим, бо перестав читати поліцейські інструкції? З віком прийшла досі не властива йому сентиментальність? Чи це тому, що на мить, лише на одну коротесеньку мить, уявив на місці тієї дівчини свою Гелю? Але ж Геля – його донька. А Зося... Хто вона цьому постарілому за день чоловікові? Та як же він мучиться!..

Хай там як, а Ковальський не вірив у те, що почув у номері Зосі. Щось йому підказувало: слова Савицького – не зізнання у скоєнні злочину, це інше, зовсім інше. Тому й не сказав про почуте хлопцеві, який і справді виявився поліцейським з якихось особливих доручень. Не сумнівався: молодий-зелений служака відразу вхопиться за ті слова, витлумачить їх буквально і вже не поступиться ні на йоту – гнутиме свою лінію і підтасовуватиме все під неї. А за яку саме версію він ухопиться обома руками, вгадати нескладно – звісно ж, за ту, на яку наштотхне його фраза цього підкошеного горем чоловіка, за ту, що просто на самій поверхні лежить.

Отож... Шляхтич Роман Савицький, до нестями закоханий у юну красуню, допоміг їй потрапити на конкурс «Сарматська княжна». Перемогти у ньому провінційній панянці непросто – тут стільки столичних моделей, професійних артисток, співачок, аристократок, чиїхось улюблениць і протеже. Але він зробив усе, щоб корона дісталася його Зоф'ї. Організатори конкурсу – теж люди, і ніщо людське їм не чуже, у кожного свої слабкості, і пан Савицький натиснув на них. Як? Ну це вже тільки йому відомо. Вілла сенатора Марека Кромера також оповита таємницями, як і її власник. Ковальський давно, ще під час своєї служби, чув, що там збирається якесь елітне таємне товариство.

Панянка мала би бути вдячною Романові Савицькому. А вона, раптом злетівши так високо, відчула себе справжньою королевою і того-таки вечора відшила набридлого, значно старшого від себе кавалера. Може, навіть на кпини його взяла. Ці молоді кралі такі. Запаморочення від успіху – і нуль вдячності... От він, засліплений ревнощами та образою, і розправився з нею. А тоді розіграв виставу з ранковою поїздкою по троянди, з «Бургундським» та канапками, скорботою і невтішним риданням.

А чого ж? Загалом версія не позбавлена глузду. На практиці частенько саме так і буває: шукають убивцю хтозна-де, а він поруч, бездоганий, закоханий і нещасний. Проте Янові Ковальському чомусь не віриться, що й цього разу було так. Не віриться – і квіт. У нього добре розвинена інтуїція, а вона іноді спростовує навіть факти, що, здавалося б, лежать на найвиднішому місці. Чи, може, він уже втратив професійний нюх? Тоді хай хтось доведе йому це. От хай розслідує і доведе.

З'ясувалося, що Роман Савицький тому й прийшов, що шукав людину, яка б узялася за розслідування. Він дізнався, що нічний порт'є «Континенталю» – колишній поліцейський (таки проговорилася балакуча Сабіна!), отже, має знайомих у слідчому відділі. Савицькому потрібен найкращий, найчесніший, найдосвідченіший.

– Якщо поліція про щось мовчить, то за справу краще не братися, це може бути небезпечно. Цілком імовірно, що така справа – парафія дефензиви[8 - Дефензива – контррозвідка й політична поліція в Польщі у 1918–1939 роках.]. А вона не любить, коли їй заважають, – сказав Ковальський. – Порадив би вам спочатку поговорити із журналістом, який написав матеріал для «Dziennika». Іноді репортери знають більше, ніж пишуть. Значно більше... Повірте моему слову.

– Може, й знають, та не завжди говорять, – гірко усміхнувся Савицький. – Я щойно з редакції. З тієї самої... Розшукав того репортера, хотів поговорити. Він спочатку дременув від мене, як від хворого на чуму, а коли я його наздогнав і зупинив... Коли запитав, чому ж він не написав, як усе було насправді, хто йому заборонив це зробити... Одне слово, той писака нібито про конкурс більш нічого не знає, а дівчина в «Континенталі» померла, бо мала вроджену ваду серця. Певно, перехвилювалася дуже, от і такий трагічний фінал. Мовляв, це життя, а в житті всяке буває. Начебто так сказав лікар. У газеті писати нічого не стали, щоб не завдавати клопоту готелеві. Добрі які... Потім проговорився, що власник

«Континенталю» Войцех Бельський – приятель їхнього редактора.

– Ну, про приятелювання pana Бельського з редактором ми знаємо. А щодо лікаря... Якщо він так сказав, то так воно, значить, і є. Хто ж це може знати краще за лікаря...

Савицький не дав Ковальському домовити.

– Який лікар?! Не було ніякого лікаря! Не було ніякого консилиуму! Це все просто відмовка, пане Ковальський! – простогнав він. – Хіба ж я не знаю Зося? Вона була молодою і здоровою, повною сил, ніколи не скаржилася на серце. Та ні на що не скаржилася! Перехвилювалася... Звісно ж, перехвилювалася. Але таке хвилювання, яке вона пережила, не вбиває, воно окриляє, воно зробило її щасливою. Щасливою! Розумієте?

– На одну ніч... Лише на одну ніч... Чи не занадто велика ціна щастя?

– Вона так хотіла цю корону... Так марила нею... Так постаралася, щоб її заслужити... Зося чесно перемогла! Чесно! Але нікому немає діла до моєї Зосі! Нікому! Бо хто вона для них? Просто одна з учасниць. Прошу вас, пане Ковальський, допоможіть мені дізнатися правду. У вас є знайомі і серед слідчих, і серед медиків, які цим займаються. Її тіло ще там... Усе ще там... Її тіло... Господи, її тіло!.. Мені віддадуть його завтра, і я повезу Зося до себе додому. Вже й про ритуальний автомобіль домовився. До завтра ще можна взяти якісь проби, зробити аналіз... Я заплачу. Добре заплачу. Скільки скажуть, стільки й викладу. Мені не шкода.

– Річ не в тому, шкода чи не шкода. Що можуть гроші? Скільки б їх не було, дівчину вже не повернути, – спробував зупинити знервованого шляхтича Ковальський.

– Ви мене чуєте, пане Ковальський? Ні, ви мене не чуєте. Тож повторюю: я хочу дізнатися правду. Правду! Це все, що залишилося Романові Савицькому зробити в житті. Заради цього я готовий віддати все, бо більше мені вже нічого не треба.

Очі Савицького блищали, як в одержимого. Здається, він таки й справді був за крок від божевілья. Таке трапляється, особливо з чоловіками, які зазнали краху. Ковальський це добре знав. Хоч жіноча стать начебто й слабша та вразливіша,

але чомусь саме чоловіки в таких ситуаціях швидше ламаються. Чоловікові, та ще й наодинці з собою, дуже важко пережити таку втрату, поруч мав би бути ще хтось. Найперше батьки цієї нещасної дівчини. Чому їх не було на конкурсі? Не знали про нього чи не схвалювали доньчину участь у ньому? А може, не просто не схвалювали, але й були категорично проти, забороняли? Гаразд, те, що вони не сприймали такий спосіб життя доньки, можна зрозуміти. Спробувала б котрась із його трьох вертихвісток... Хай би тільки спробувала! Та він би такої прочуханки задав, що до нових віників пам'ятала б. Але чому Неродови досі не приїхали? Адже Савицький мав би їх повідомити. Тата й маму про таке сповіщають насамперед, які б стосунки з ними не були за життя. Та й які образи чи й конфлікти можуть переважити смерть рідної дитини? Ковальський нутром відчував: щось тут не так.

6

Із судовим лікарем домовитися вдалось, хоч і не зразу. Той спочатку вперто віднікувався, посилався на зайнятість, катастрофічний брак часу, зрештою, на ризик, адже це приватне замовлення, а отже, негласне, не дозволене поліцією, а в нього ж робота, платня, репутація. Коли почув суму гонорару, заметушився, забігав з кутка в куток, зачухав круглу лисину, замасковану довгим чубом.

«І хочеться, і колеться, – усміхнувся подумки Ковальський. – Невже відмовиться від таких грошей?»

Не відмовився. Пообіцяв повідомити результати ввечері.

Увечері лікар зайшов до готельного ресторану, де Савицький замовив столик на трьох. Він з апетитом з'їв огірковий салат, перекинув келишок зубрівки, розправився з грибною юшкою, знову налив зубрівки й узявся за дичину під фірмовим соусом. Давав зрозуміти, що після роботи перше діло для чоловіка – вечеря. Ян Ковальський, запрошений як посередник, випив лише каву. А Савицький навіть не торкнувся ні до чого: їжа викликала в нього огиду, і він намагався не дивитись, як спорожняє тарілки судовий медексперт. Той нарешті наситився, відклав серветку і вийняв із нагрудної кишені якийсь папірець. Ніби й без нього не можна було сказати, що смерть Зосі настала через раптову зупинку серця і параліч дихальних шляхів.

– Звідки взявся той параліч? – здивувався Савицький.

– Може, панянка страждала від безсоння і прийняла снодійного більше, ніж дозволено, – сказав лікар, відводячи погляд. – Просто випадково... А може... Може, й не випадково – спеціально відрахувала собі кілька зайвих доз... Деякі екзальтовані юні особи саме так прощаються з життям. Несчасливе кохання... Зрада... Хвороба... Розчарування... Втрата сенсу життя... Ви мене розумієте?

– Ні, не розумію, – простогнав Савицький. – Не розумію, бо цього не могло бути. Не могло!

– Хтозна... Хтозна... Запитати вже немає в кого. На жаль...

– Ні-ні! Це якесь безглуздя, повна маячня! Зося ніколи не скаржилася на серце і не страждала від безсоння! Ніколи! – Савицький закашлявся, вхопився за груди і продовжив притишеним, враз охриплим голосом. – Та вона завжди спала, як немовля після купелі. А щоб накласти на себе руки... Що ви таке говорите, пане лікарю? Вона так любила життя... І щоб саме тепер, у розповні сил, коли воно їй так привітно усміхнулося... Коли прийшла така удача...

– Не знаю, що чи кого любила ваша панна. Вам про це краще відомо. А може, й не відомо. Нічогісінько не відомо. Ви впевнені, що вона геть усе вам розповідала? З якого б це дива? Панянки в такому віці навіть рідній матулі не все розказують. А ви їй, даруйте, хто, щоб вона вам душу виливала? Перепрошую, пане Савицький, перепрошую. Я висловлююсь фігурально. Але ж могли в неї бути свої таємниці? Могли. Тож кажу вам: або випадкове передозування снодійного, або... не випадкове. Плюс слабеньке серце.

Лікар хутко взяв другу половину обіцяної суми й, не прощаючись, вийшов. Савицькому здалося, що він надто поспішав і щось недомовив. Але якщо цей чортів ескулап сказав правду... Якщо... Невже він так погано знав свою Зося?

Ні-ні. Це неправда, цього не може бути. Жадібний ненажера бреше. Звісно ж, бреше, як і всі навколо. Як той журналіст із «Денника», який написав про «Сарматську княжну» лише те, що йому дозволили. Як судді конкурсу, які наступного ж дня чогось перестали впізнавати Романа Савицького. Як Марек Кромер, до якого він їздив сьогодні вранці, щоб почути хоч якісь пояснення, але його не впустили навіть за ворота вілли, сказали, що пана сенатора немає, поїхав за кордон на якесь зібрання. Але ж Роман бачив, як ворухнулася штора на вікні Кромерового кабінету, як за нею майнула постать цього владного чоловічка

з комплексом Наполеона.

Що більше Ковальський слухав Савицького, то дужче переконувався, що Зося і справді не могла померти. Якщо неправда, що в неї було хворе серце... Якщо неправда, що вона ніколи не приймала снодійне та й узагалі не знала, що на світі існують якісь пігулки для сну...

Тоді хто причетний до її смерті? Хто?!! Заздрісна суперниця, яка не змогла змиритися зі своєю поразкою? У принципі, варіант дуже навіть ходовий, але ж усі оті розчаровані претендентки на корону одразу після конкурсу поїхали з вілли й більше начебто не перетиналися із Зосею. Якийсь божевільний фанат-маніяк на зразок того папараці, про якого розповідала Сабіна? Але фанат-маніяк не став би робити це потай – радше заподіяв би смерть показово, щоб усі знали, як шалено він кохав, як тяжко страждав і як покарав ту, яка не відповіла взаємністю. Самі організатори, які чомусь тихенько прибрали з «Континенталю» корону та найняли молодого поліцейського, щоб не пропускав нікого до Зосі в номер? Але чому? Що це таємне сарматське товариство могло дізнатися про дівчину таке, що вмить перекреслило б не лише її перемогу на конкурсі, а й життя?

7

Ще позавчора Зося і Савицький вечеряли на віллі Марека Кромера, де й відбувся конкурс. Вілла розташована кілометрів за п'ятнадцять від міста, біля невеликого озера, у затишній місцині, оточеній сосновим лісом. Вони добиралися до неї на своєму «Fordi». Зося дуже здивувалася, коли дізналася про назву вілли – «Ванесса».

– Хіба маєткам дають імена? – запитала.

– З давніх-давен. Ще у древньому Римі патриції називали свої вілли, і лише жіночими іменами.

– То Ванессою, мабуть, звать дружину пана Кромера?

– Як мені відомо, пані Кромер – Данута, а не Ванесса.

– Може, це ім'я їхньої доньки?

– Доньки у Кромера немає.

– Гм... – Зося притихла, задумалася, та за кілька хвилин знову повернулася до Савицького. – Я зрозуміла!

– Що ти зрозуміла, серденьтко мое?

– Ванесса – це кохана пана Кромера.

– Отакої! Звідки...

– Послухай і не перебивай. Це дуже-дуже романтична любовна історія. В юності пан Кромер закохався у дівчину Ванессу. Їхнє кохання було таким великим і щирим...

– Але я тебе кохаю ще більше!

– Не перебивай, кажу. І ось Ванесса несподівано померла, а може, трагічно загинула. Втрата розбила серце закоханого...

– Що за фантазії, люба моя?

– Ніякі це не фантазії. Сам подумай – ну хіба дозволила б дружина своєму чоловікові назвати віллу іменем його живої коханки? Та нізачо! Але якщо суперниця вже мертва, до того ж була вона в його житті ще до появи законної половинки... Тоді зовсім інша справа. І от вілла щодня нагадує Кромерові про його кохання. А ти назвеш свій маєток моїм іменем, коли я... ну, коли мене раптом не стане?

– Дурненька! Що ти таке говориш? Як це тебе може не стати? Фу-у-у... Аж серце прихопило... От зупиню зараз машину, виламаю лозину та відшмагаю тебе по дупці. Хоча дупка не винна, це язичок треба було б покарати, щоб не молів, як млинок. Але вони ж зараз обоє недоторканні. Бо на конкурсі тобі доведеться і ходити, і дупкою вертіти, і говорити.

- Жартуеш. А я всерйоз. У нас у Багнику куховарила Мокрина Пухка, колоритна така тітонька, справді пухкенька, як пампушка. Щоразу, перед тим як зарубати півня на святковий обід, вона приказувала: «Прийшла мишка на Матишка».
- За законами природи, ця мишка приходить до старших. А старший тут я. Отож, мене не стане раніш.
- То й що, що ти старший? Хіба це дає тобі право залишати мене саму-самісіньку?
- А в тебе таке право є, моя ластівонько?
- Ну гаразд, гаразд. Мир миром... Якщо ми колись помremo, то лише разом. І поховають нас в одній могилі.
- Бо це, по-твоему, дуже романтично?
- Бо я не знаю, як жити без тебе.

Історія назви вілли виявилася справді романтичною, але не дотичною до любовних стосунків із жінкою. Принаймні Марек Кромер про кохану Ванессу ніколи не згадував. Зате про метеликів із такою назвою любив поговорити. Того літа, коли закладали цю заміську садибу, весь пагорб був заповнений колоніями червонокрилих метеликів-сонцевиків, яких іще називають Ванессами. Чомусь Кромер, тоді ще молодий і схильний в усіх явищах убачати якісь попередження долі, вирішив, що метелики – це добрий знак.

Відомо, що Ванесси-сонцевики найбільше полюбляють будяковий цвіт. А ця колюча рослина з розкішними яскраво-рожевими головками щоліта захоплювала тутешню територію і виставляла на ній своє грізне військо, неприступне ні для кого, крім метеликів. Головний будинок вілли, цегляний, покритий червоною черепицею, також нагадував велетенського метелика Ванессу, що присів на пагорбі, розкинувши два крила – пообіч центральної частини з білими колонами.

Утім, хоча місце, вибране Кромером для вілли, здавалося незайманим і навіть дикуватим, він не був першою людиною, нога якої ступила на цю територію. За переказами, колись на пагорбі стояв замок якогось ясновельможного князя, а в долині навколо нього селилися піддані. Усе було зруйновано в одній із численних

битв, що час від часу спустошували довколишні землі. Після неї тут залишилося тільки згарище, до якого згодом упритул підійшов ліс. Цілком імовірно, що Марека Кромера це місце привабило саме своєю історією.

Коли Савицький і Зося їхали на «Сарматську княжну», неподалік від дороги, що вела до вілли, бачили археологів, які провадили розкопки. Вочевидь, із більшим ентузіазмом вони покопалися б на місці замку, але про приватні володіння Кромера годі було й мріяти.

«Ванесса» вражала імітацією під старовину – в архітектурі, умеблюванні, інтер'єрі. Хтось добре попрацював над копіями всесвітньовідомих скульптур: у вітальні вілли – статуї безрукої Венери Мілоської та Давида, у саду біля фонтанчика – брюссельський Хлопчик, що пісяє, над озером – данська Русалонька. Навіть простора зала, у якій проходив конкурс і зазвичай відбувалися бали та звані вечірки, – у стилі ретро. З ведмежими шкурами замість килимів, свічками у срібних канделябрах, портретами королів та вельмож, які вважаються символами національної гордості та волелюбності Речі Посполитої. Болеслав Хоробрий, Казимир Справедливий, Казимир Великий, Ян Третій Собеський і ще з десятків поважних осіб – державних та духовних стовпів Речі – суворо стежили зі стін за тим, що відбувається в залі.

«Цікаво, як би вони сприйняли це новітнє дійство, якби хоч на кілька хвилин, бодай на одну мить ожили й спустилися зі стін на землю, – думав Савицький. – Розігнали б добірне товариство? Чи приєдналися б до нього? Мабуть-таки, друге ймовірніше. Бо знать завжди полюбляла побенкетувати й була падкою на жіночу вроду та ласку».

Після конкурсу частина глядачів поїхала з вілли, а частина залишилася на бенкет. Імовірно, люди, які не поспішили до автомобілів та екіпажів, мали попереднє запрошення від Кромера. Бенкет проходив у саду. Небо вже потроху починало затягуватися хмарами, але сад, за день настояний на сонці, ще зберігав тепло. Столики розмістили між алеями так, щоб вони були відгороджені один від одного зеленими декоративними кущами, аби гості почувалися наче в окремих кабінках. Деякі підстрижені в англійському стилі кущі мали форму геометричних фігур, а інші нагадували екзотичних звірів. На алеях світилися ліхтарі, а на столиках красувалися важкі канделябри з масивними свічками, що надавало вечері особливого романтичного настрою. За колами світла, що падало від свічок, темні кущі здавалися живими істотами, які повільно рухалися в сутінках. А сутінки ставали все густішими й чорнішими. Офіціанти у вбранні

старовинних сарматських воїнів виринали з них, як привиди з минулого.

Роман Савицький замовив фаршировані гусячі шийки, бігос із дичиною та грибами, флячки з книдлями, маківник, фрукти, вино й медовину. Кілька днів перед конкурсом Зося нічого не їла, та й до того нещадно морила себе діетою, тож йому хотілося трохи побалувати її. Вона вхопила всього по дрібочці – як пташка на льоту, випила келих медовини, запашної та солодкої, як узвар, і більше ні до чого й не торкнулася. Сказала, що не має права розслаблюватися, адже попереду Париж. Він не наполягав. Знав, якою ціною дався їй цей тонкий стан і ця граціозна легкість рухів. Зося ніколи не відзначалася худорлявістю, у підлітковому віці взагалі була пухкенькою, і, по правді кажучи, він би хотів, щоб вона такою й залишалася. Але якщо вже так треба для здобуття корони, якщо його смаки не збігаються із сучасним еталоном краси... Що тут удіеш? Може, все це й справді вартує таких жертв. Он як радіє його коронована княжна.

Такою щасливою він її ще ніколи не бачив. Зося просто сяяла. Розкішне густе волосся, збите у високу зачіску, аж іскрилося у відблисках свічок. Біла шкіра, відтінена темною міддю волосся, здавалася нереально ніжною. Пухкенькі уста загадково всміхалися. Ця жінка, ця витончена спокусниця, це божество, його кохання і фатум... У нього болісно стискалося серце щоразу, коли її запрошували до танцю. Спочатку Марек Кромер, тоді члени журі, а потім й інші гості постійно вклинювалися між нею і ним. Якби він міг, то не відпустив би Зося ні на крок від себе, послав би під три чорти кожного, хто позичав її в нього. Але як він міг утримати її? Як міг наказувати цій свавільниці, аби ні з ким не танцювала й нікому не всміхалася, окрім нього? Це вона могла наказувати.

Чи був там ще хтось зі знайомих Кромера? Хтось із-поза кола організаторів конкурсу та його учасниць? Мав би бути, адже Кромер запросив членів свого товариства, отже, вони мали піти туди після завершення конкурсу й коронації. Люди постійно снували туди-сюди алеями, підходили до фонтанів, до озера, сходилися й розходилися, хтось заводив розмову, хтось перекидався кількома словами або й просто пропливав повз усіх. Публіка зібралась як на підбір – ніби на званий прийом до коронованих осіб, зображених на портретах у залі. Вона цілком відповідала осінньому інтер'єру саду та меню. Немов за серпанком, миготіла дорога одіж – хутро, атлас, шовки, мережива, оздоблені золотом та коштовним камінням пояси на жінках, срібні шаблі та мушкети на чоловічих пасках. Проте як не напружував Роман Савицький пам'ять, облич згадати не міг. Перед очима – лише Зося, лише вона – неймовірно, просто божественно вродлива, витончена, сяюча, усміхнена, щаслива, розпашіла в танці. Він дивився

лише на неї. Лише на неї!

А потім вони поїхали до готелю. Біля вілли Зося вподобала диліжанс, що стояв поблизу воріт. Він, певне, був розрахований на групу людей, які разом прибули до вілли. Зося чомусь вирішила, що сарматська княжна має їхати на кінному екіпажі, тож просила його найняти чи позичити цей старомодний диліжанс. Але Роман не погодився. Тоді доведеться залишити свій автомобіль. І хто його доправить до готелю? Він знову муситиме якось добиратися до «Ванесси». Та й машина йому дуже потрібна вже рано-вранці. Зося зітхнула й покійно всілася на сидіння.

Накрапав дощ, у прочинене вікно вривався вітер. Савицький намагався підняти скло. Він хвилювався, щоб його прекрасна супутниця не застудилася, просив її накинути хутрянну пелеринку. Вона вперто відчиняла вікно. Розпашіла, розігріта медовиною і танцями, спочатку весело сміялася, скидала з пліч хутро, називала його мерзлякуватим занудою. Але дуже хутко припинила, знесилена припала до його плеча. Ейфорія змінилася дисфорією. Зося стала сумною і дратівливою.

Вони приїхали до «Континенталу» близько опівночі. У готелі було тихо, вочевидь, більшість постояльців уже спала. Проте пишнотіла адміністраторка та сонний, схожий на байбака нічний портье не наслідилися зробити їм зауваження за те, що надто голосно грюкнули дверима, не попросили поводитися тихіше. Вони знали про конкурс, тож, углядівши в руках дівчини корону, все зрозуміли. Сабіна привітала Зося. Здається, навіть поривалася обійняти її. Але та лише втомлено махнула мереживною рукавичкою, яку стягнула з правої руки, а лівою долонею ще міцніше вчепилася в лікоть Савицького. Він подумав, що Зося трохи перебрала й може впасти на сходах. Підхопив її на руки й виніс на другий поверх.

А потім... Потім вона послала йому повітряний поцілунок і зачинила перед ним двері. Ошелешений, спантеличений, він спочатку чемно постукав, а тоді щосили наліг на двері, намагаючись їх відчинити. Але Зося сказала, що страшенно стомилася, ледве на ногах тримається, тож мусить добре відпочити. Він знетямився, крикнув щось різке й усе-таки домігся, щоб вона впустила його. Переступив поріг, наштотхнувся на два аквамаринові кришталіки льоду під тонкими вигнутими бровами, мовчки поцілував їх і пішов у номер навпроти – уперше за три доби, відколи вони поселилися в «Континенталі». За час підготовки до конкурсу він так спереживався за Зося, так утомився, що також одразу провалився в сон. Засинаючи, подумав: «Завтра вранці новопредставлена

королева побачить троянди, і її серце відтане. Усе налагодиться. Мусить налагодитися».

Що сталося потім?.. Що?..

Жоден із детективів, до яких звернувся Роман Савицький, узятися за розслідування справи не погодився. Навіть за великий гонорар. Савицькому чомусь здавалося, що на цю їхню нехіть якось упливала назва вілли й ім'я її власника. А може, поважні нишпорки не сприймали всерйоз такі конкурси. Подумаеш, якась «Сарматська княжна», купка багатих естетів, цінителів юної вроди, і маленька зграйка яскравих метеликів-ванесс, що злетілися на вогонь у пошуках слави та пригод. Усі розлетілися, одна обпалила крильця. Є медичний висновок. То навіщо копатися далі?

Савицького ці відмовки не дуже й здивували.

– Ну що ж, – сказав затято. – Ні то й ні. Дідько з вами. Розберуся сам. Принаймні тепер мені буде для чого жити. Поки не дізнаюся – не помру.

Помирання, мабуть, доведеться відкласти надовго – дуже вже багато знаків запитання у цій історії з конкурсом «Сарматська княжна», що на початках здався йому розвагою, так, просто собі розвагою для знудьгованого товариства й добрим трампліном для Зосі. Він сам вибудував для неї цей трамплін, що став для нього справжнім випробуванням. Це випробування вимучило, спустошило його. Він і подумати не міг, що дорога до Зосинового трону виявиться такою важкою.

– Якщо знадобиться моя поміч... – несподівано запропонував Ян Ковальський. – Детективом я в поліції не числився, але за двадцять п'ять років не один вузлик із загадками розв'язувати допомагав. Принаймні підказати щось можу.

– Підкажіть, будь ласка, бодай із чого почати... – гірко посміхнувся Савицький.

– Поговоріть – я вмію слухати. Розкажіть про неї. Згадайте все, що знаєте. Вам зараз виговоритися треба. Дуже треба.

Що він знає про Зосю?.. Що він знає?.. Досі здавалося, що геть усе – від самого її народження й до... Ба навіть ще давніше, ніж вона появилася на світ. Коли він познайомився з її батьком, Данилом Неродовим, той багато розповідав про себе: навчання у Морському кадетському корпусі, служба на Імператорському флоті, участь у Світовій та громадянській війнах, мандри, кохання, одруження, народження доньки. А потім...

А чому це, власне, він вирішив, що добре знав Зосю? Хіба можна зазирнути в кожен закапелочок чужої душі, тим паче – жіночої? Хіба можна було розгадати кожен її думку, усмішку, кожен погляд, поворот голови, порух плеча?

Згадуй, Романе. Згадуй те, що знаєш. Однаково ж ні про що інше не думається. Та ще цей нестерпний клятий біль, що не полишає ні на хвилину, шматує серце й розриває мозок. Біль на ім'я Софія.

II

Осіннє сонце в крижаних дощах

1

Капітан Данило Неродов зняв кітель і розстебнув комірець сорочки. Яка нестерпна задуха! Аж нудота підступає до горла. Чого це раптом? Ще кілька хвилин тому було доволі прохолодно. Підвівся, зробив крок у напрямку дверей, але похитнувся, повернувся назад і знесилено впав у крісло. Тіло ніби важкими гирями обвішане, дихати нема чим – здається, з каюти хтось раптом викачав увесь запас кисню. Добре було б вийти на верхню палубу й хапнути свіжого повітря. А ще краще – підставити обличчя прохолодному нічному бризу, вдихнути на повні груди гіркувато-солоний запах моря, побачити на темному водному плесі небо, відбите в морі, як у велетенському люстрі. Добре було б...

Данило любить зоряні ночі. Любить свіжий морський вітер, що чомусь завжди нагадує йому молодого дикого коня з розвіяною гривею. Отого білого в яблуках Орлика, якого йому подарував дід Матвій за рік до його вступу до Морського кадетського корпусу. Зоряними ночами, коли небо наче зливається з морем,

відчуваєш себе малесенькою частинкою, живою порошинкою космічного огрому. Щось дивне, просто неймовірне, справді неземне відбувається з душею, коли весь той огром, уселенський безмір міріадами жовтих очей дивиться з усіх боків на тебе і твоє самотнє судно над безоднею вод.

Утім, він любить море за будь-якої погоди. Мерехтливо-лагідне, розімліло-розслаблене, подібне на усміхнену напівсонну дитину – в години мертвого штилю; грайливе, збурунене й трохи розхристане – під поривами вітрів; примхливе, розгніване, розбурхане, темне й шалене – під час шторму. Настрій моря, як і поведінку жінки, важко передбачити. Але в кожному його прояві, у кожному сплеску є своя магія, щось таке, що зачаровує, закохує аж до безумства, притягує і не відпускає.

Цікаво, яка поверхня моря зараз? Здогадуйся, уявляй, капітане. Бо на палубу не вийдеш і морського повітря не вдихнеш. Над головою – майже п'ятдесятиметрова товща води, під ногами – тисячометрова синя безодня... І ти сидиш між цими стихіями біля пригвинченого до підлоги стола, у клітці-субмарині, мов прибулець з інших світів, загублений у лабіринтах часу. Хоча так воно і є: там, над водою – інший світ. І чого б тобі, людино, не триматися за нього двома руками, не топтатися по ньому двома ногами? Навіщо тобі переносити війну ще й сюди, у ці морські глибини?

Що це з ним? Що за думки снують у втомленій голові? Треба відпочити. Треба нарешті заплющити очі й заснути. Зараз він так і зробить. Ще кілька хвилин – і все, на бочок. Залишилося дописати всього кілька речень у бортовому журналі. Сьогодні знову засидівся за столом, знову порушив режим, про який йому нещодавно делікатно нагадав лікар Борис П'ятигорський.

Утім, ці порушення режиму відбуваються постійно. Та найменше вони стосуються сидіння за столом. Як може розписати добу по годинах і хвилинах військовий офіцер? Та ще й у такі непевні часи, коли, здається, уся планета втягнулася у війну – на землі, на воді та навіть у небі. Коли люди наче підхопили якусь інфекцію агресії, збожеволіли від нудотного запаху крові, ненависті й прагнення захоплювати, розділяти й владарювати. Життя поза графіком, а часто й поза межею людських можливостей, для нього, капітана другого рангу Військово-Морського Флоту Російської імперії Данила Неродова, – вже радше норма, ніж відхилення. Особливо після того, як його перевели з бойового есмінця на цю субмарину.

Новий рід військ – підводні сили – за наказом Миколи II був створений у Військово-Морському флоті ще за п'ять років до початку Світової війни. Це нібито мало запобігти в майбутньому ганьбі, яку вже пережила Росія в боях з Японією. Тож слідом за повелінням царя військові заводи імперії заповзялися будувати підводні човни. Чимало досвідчених морських офіцерів згодом очолили новосформовані команди на субмаринах. Сприйняли вони наказ царя-батюшки без особливого ентузіазму – просто підкорилися йому. Бо одна річ – ходити на широких морських просторах, під синіми небесами та вільними вітрами, й зовсім інша – блукати в темних нетрях незвіданих морських глибин.

Данило Неродов перейшов із крейсера «Вірний» на субмарину «Барс» рік тому, 1916-го, коли німецькі підводні човни буквально заповнили Балтійське море. Він також не був у захваті від цього переходу, але наказ є наказ. Тож затис у собі внутрішній спротив і взявся за виконання нових обов'язків, як і належить офіцерові.

...Задуха в капітанській каюті ставала нестерпною. Данило Неродов розстебнув ще кілька гудзиків на сорочці, витер з обличчя піт. Та що ж це за напасть така? Де вона взялася? Ще кілька хвилин тому тут було свіжо й прохолодно – саме так, як він і любить. Зрештою, на глибині їхня «сигара», омита з усіх боків водою, навіть у найбільш спекотні літні дні не перегрівається. То що могло статися? Треба негайно спуститися у машинний відсік, перевірити, чим займаються бортмеханіки. Може, щось вийшло з ладу, а черговий, чого доброго, заснув. Отже, власний сон знову доведеться відкласти.

Закрив журнал, підвівся і знову сів. Радше не сів – гепнувся з розгону на стілець. Що за чудасія? До сірої палітурки ніби приліпилася невеличка кругла пляма, що рухалася і збільшувалася. Він знову розгорнув журнал. Рухливе жовте кружальце відбилося вже на сторінці, над столом замерехтіло ледь уловиме блакитне світло. Капітан здивовано підвів очі. Промінець, тонкий, як павутинка бабиного літа, сотався зі стіни навпроти, з невидимої дірки над столом. Він обплутував зелений абажур настільної лампи і спадав із нього на щойно написані рядки. Та ось промінчик вирівнявся, розпрямився, натягнувся, як струна, засвітився блакитною барвою, став тугим і яскравим – аж до насиченого синього. Тепер уже не просто падав, а хутко розтинав стіну, стрімко розсував її, одну за одною стирал на ній розвішені речі – карту, компас, календар, фото субмарини та її команди, морський кортик. Так стирає ластик сліди простого графітного олівця на білому папері.

Але цього не могло бути. Априорі не могло! Він же не божевільний. І в містику та всілякі дива не вірить. Їхній новенький підводний «Барс», що заховав у своєму двадцятип'ятиметровому череві команду з тридцяти п'яти моряків, має два корпуси: легкий зовнішній – металевий із гумовим покриттям, і міцний внутрішній – зі спеціальних найновітніших сплавів, що витримують гідростатичний тиск аж до «теплого шару». Як би це раптом за лічені секунди зникла, розчинилася у воді частина такого корпусу?

І все ж зникла. Замість подвійної металевої стіни вздовж каюти вже поблискувало тонке прозоре скло. А за ним – блакить, яскрава, неймовірно сліпуча, безконечна, бездонна, така манлива, аж він підвівся, підійшов до неї, простягнув руку, ніби хотів відчутти її на дотик. За склом, обганяючи субмарину, шугонув сріблястий косяк дрібної риби, хитнулися і зникли якісь екзотичні рожево-фіолетові водорості. Здавалося, що чиясь невидима могутня рука потягнула їх донизу.

Слідом за рибою з'явився кінь. Не морський коник із дивовижно закрученим тілом, а звичайний земний рисак, білий у яблуках, із довгою граційною шиєю, гривастий, навіть підкований – його копита раз по раз срібно зблискували на тлі блакиті. Данило впізнав його: авжеж, це той самий Орлик із батьківського маєтку. Кінь плив (чи все-таки біг?), не збурюючи хвилю і не порушуючи спокій – тихо і впевнено, розсікаючи воду міцними грудьми. По той бік коня зненацька випірнула дівоча голова. Дівчина підняла руку, відкинула нею з чола довге волосся так, що воно на мить піднялося темним крилом угору, а тоді повільно-повільно опустилося на спину рисака, прикрило його білий у яблуках могутній круп.

Данило Неродов – бувалий у бувальцях офіцер, справжній морський вовк, за плечима у нього сотні пригод і боїв на морських фронтах Світової війни. А тут... Що це з ним? Гаряча задуха сягнула критичного рівня, ніби повітря із викачаним киснем перетворилося на густу в'язку опару, а тоді вмить змінилася льодяним жахом. Струмочки поту під геть змокрилою капітановою сорочкою стали крижаними бурульками.

«Ну от і зустрівся із сиреною. Уперше й востаннє...» – подумав.

Морська діва-сирена – передвісниця смерті, тож і побачення з нею можливе тільки раз у житті. Моряки якщо й згадують про неї, то пошепки, із заботонним страхом. Але ж він не заботонний. Звідки тоді цей містичний страх?

Підлога в каюті захиталася, перекинулася в один бік, і капітан відчув, що летить сторчка до блакитної безодні. Спробував підвестися і не зміг. Вочевидь, таки щось із двигунами. Але чому не надходить сигнал із машинного відсіку? Заснули вони там усі чи що? Він поспіхом зняв сорочку, витер нею спітніле чоло й заплющив очі. Усе! Що буде, те буде.

«Я ніколи не боявся смерті. Вона – лише справа часу або ж випадку. Але чому не в запеклому бою з ворожим судном? Чому ось так, на самоті, під водою, посеред глибокої тиші?» – подумав.

Уявив, як їхній підводний човен торкається морського дна, як під тиском глибинних вод його обшивка тріскається, розривається і тріпоче, мов старе полотно на вітрі, як у каюти та кубрики з мертвими людьми запливають риби й заповзають краби та восьминоги.

Моряки жартують, що першим підводним човном був Ноїв ковчег. Нібито сорок днів протримався він під водою, ховаючи у своїй дерев'яній шкаралупі «всякої тварі по парі». А коли вода спала і всесвітній потоп закінчився, ковчег піднявся і Ной вивів усіх врятованих на суходіл. Так продовжилося життя на землі. Продовжилося... Але не тому, що вони всі просто вижили, а тому, що було їх по парі. Пара – ось головне для того, щоб життя продовжувалося. А тут, на цій субмарині, що раптом перетворилася у задушливу кунсткамеру, – жодної пари. Жоднісінької... Чи стане рятувати Всевишній три з половиною десятки огрубілих і здичавілих чоловіків, які давно обіймаються лише зі зброєю і прокидаються з думкою, чи вдасться вижити ще один день?

– Господи! Допоможи...

Ледь-ледь ворухнувся обважнілими повіками. Блакить за стіною каюти не змінилася, білий у яблуках кінь нікуди не зник – так само ритмічно підгрібав ногами під себе воду. Але дівчина, босонога, довгокоса й білолиця, вже не пливла по той бік рисака, а сиділа верхи на ньому. Темні коси відсвічували міддю, наче в них заплуталося сонячне проміння. Мокра сукенка прилипла до тіла, окреслюючи його ідеальні форми, оголила круглі коліна. Отже, не сирена – у тої ж немає ніг, лише риб'ячий хвіст. Мабуть, це німфа, одна з океанід. Океаніда зла не віщує. Навпаки, являється, щоб допомогти, урятувати.

Когось вона йому нагадувала. Жінку з так само розпущеними по ніжних білих плечах темними косами. На такому само білому в яблуках коневі. Дуже земну, дуже бажану, близьку й рідну. Жінку, від самої думки про яку в нього починало щеміти, а потім прискорено битися серце. Треба згадати її ім'я. Треба...

Вершниця підпливла (чи під'їхала?) до скла, доторкнулася до нього рукою. Ніби щось пише вказівним пальчиком. Але він не може прочитати. Ніяк не може. Вона ворухить вустами – він не чує. Свідомість плутається. «Та й як можна почути сказане у воді?» – думає, хапаючись за відблиски логіки. До тонкої прозорої перегородки між каютою і водою наблизилися очі – зеленкувато-сині, як аквамарин. Вони сяйнули з-під важкої темної із сонячним полиском хвилі волосся, що знову впало на обличчя. Сяйнули тривожно, благально і трохи злякано.

Та це ж... Господи! Авжеж, це очі його Лінди!

– Ліндо-о-о!

Він рвонув до неї, щосили штовхнув руками прозорий заслін каюти, раз і ще раз. Відчув, як заболіли пальці. Почув шурхіт тріснутого скла, що посипалось, як пісок, а тоді могутній шум води та Ліндине благальне «Данилочку! Не помирай! Не по-ми-ра-а-ай» – і відчув, як море підхоплює його, огортає шовковою прохолодою гаряче тіло й затягує у свою безодню – спочатку світло-блакитну, потім зеленкувато-синю, аквамаринову, як Ліндині очі, а тоді чорну-чорну, як її волосся. «...рай... рай... ра-а-ай» – луна Ліндиного голосу наздогнала його аж біля самого дна, і він вхопився за неї, як за рятівний круг.

2

– Зі щасливим поверненням, пане капітане! – лікар П'ятигорський полегшено зітхнув і розімкнув свої довгі, як у піаніста, пальці на Даниловому зап'ястку.

– Звідки? – спробував усміхнутися Данило, але йому це не вдалося, вуста ніби задерев'яніли.

– Звідки?.. Вам краще знати, де це ви перебували-мандрували, поки я тут настійно переконував вас не покидати цей прекрасний світ.

– Ви справді так вважаєте?

– Як?

– Що він прекрасний.

– А ви бачили кращий? Я ні. Якось, знаєте, не довелося.

– Переконали. То що ж, на вашу лікарську думку, спровокувало мене до втечі з цієї неповторної краси?

– Субмарина опустилася нижче «теплого шару», гідростатичний тиск перевищив допустиму норму. Це зазвичай ризиковано не лише для судна, а й для людей. Повітря під водою і над водою – це також дві великі різниці. До того ж у вас, ваше благородіє, судини не ідеальні. Так-так, не ідеальні. На жаль. Чого це ви так дивуетесь? Здається, я про це вже говорив. Пошарпали ви їх добряче за останні кілька років. Усе потребує перепочинку, і судини також. Добре, що ви встигли подати сигнал тривоги.

– Я сам подав сигнал?

– А хто ж? – здивувався П'ятигорський. – У вашій каюті більше нікого не було. У кубрику над вами також двом матросам стало зле, і кока довелося з камбуза доправляти нагору. Та в тих обох випадках на допомогу кликали інші. А ви, значить, сам – більше нікому. Мабуть, геть кепсько вам було, якщо не пам'ятаєте. Але інстинкт самозбереження добре спрацював. І дякувати Всевишньому, що спрацював. Тепер вам належить відпусточка. А мені... Ох-хо-хо... Мені ще на один клопіт більше. Доведеться подавати рапорт у медичне управління Адміралтейства. Я б на них самих подав. Хай би вони там ретельніше добирали людей для субмарин. А то: раз-два – і команда готова. Такий поспіх годиться лише для ловлі бліх.

– Сподіваюся, пане лікарю, мое ім'я в рапорті згадане не буде?

– Не можу обіцяти.

– А ви спробуйте. Ми ж із вами, Борисе Миколайовичу, все-таки давно знайомі, та й не просто знайомі, а приятелі.

– Дякую за приятелювання, але... не можу... У кожного з нас свій обов'язок.

– А якщо я дам вам слово морського офіцера, що більше ніколи не порушуватиму режим? Ніколи-ніколи...

– Слово морського офіцера... Ну що ви, ваше благородіє, як дитина мала? Справа ж не лише в режимі... Самі розумієте... Та ви радійте, що все обійшлося. Радійте! Ви ще такий молодий. І не заперечуйте: чоловік під сорок – коньячок з лимоном, тільки-но починає по-справжньому відчувати смак життя. Передихнете, відпочинете трохи, від війни відійдете, нерви заспокоїте, судини свої побалуєте помічною мікстуркою, яку я вам обов'язково припишу. Що буде далі – час покаже. Забажаєте – переведетеся назад із субмарини на корабель. А може, ваша красуня і не відпустить вас більше від себе. Чи вам самому з її гарячих обіймів не захочеться нікуди відчалювати. Яка жінка!.. Я б сам від такої нікуди не пішов. Тож залишіться на березі, добудуєте свій будинок на Василівському острові, справите новосілля, заведете дітей, будете їх і дружину любити, на бали їздити, спортом займатися. Ну, ще щось придумаєте. Скільки на світі всіляких цікавих занять! Ви ж, вважайте, нічого, крім моря та війни, води та боїв, ще й не бачили. А земля також прекрасна, і життя не чорно-біле. Ну от, нам уже час спускатися – катер біля борту. Зможете сам чи допомога потрібна?

– Ще чого! Щоб мене попід руки вели... Я цілком у нормі.

Красуня... Не відпустить... Перед Данилом знову сяйнули аквамаринові очі серед морської безодні, звабливо зблиснуло ніжне біле плече, майнула хвиля чорного волосся. Лінда. Тільки в тій блакитній безодні явилася вона йому молодю, ще зовсім юною.

І враз тривога з новою силою вхопила за серце, стиснула горло. З Ліндою щось сталося! Авжеж, якесь лихо з його Ліндою! Цей несподіваний напад у каюті (цілком імовірно, що судини тут зовсім ні до чого, бо хіба корабельний лікар П'ятигорський може все знати?), дивне видіння, з'ява дружини у блакитній безодні на його та її улюбленому білому в яблуках Орликові – це попередження. Про що?.. Про те, що з Ліндою погано?

Вона так важко виношує дитину. Токсикоз, пригніченість, перепади настрою, роздратування, страх... Лінда не хотіла цієї вагітності, наче щось передчувала. А раптом сталося непередбачуване – і дитини взагалі не буде? А може, біда не з дитиною, а з самою Ліндою? Чи... з ним? Що як Лінда покинула його? От узяла та й поїхала кудись із Санкт-Петербурга, як уже колись із Лібави? Поїхала не сама. Біля неї ж завжди купа залицяльників крутиться. А коли така вродлива жінка так довго сама... Могла ж вона закохатися у когось...

Господи! Що за нісенітниця? Що за безглуздя? Звідки ці дурні думки, ця тривога? Ймовірно, також наслідок перепаду тиску, кисневого голодування і збою в кровообігу.

– Вам кепсько? – лікар нахилився, знову затиснув у пальцях зап'ясток, намагаючись пульс.

– Усе гаразд, Борисе Миколайовичу. Вам здалося.

Катер узяв курс на порт. Позаду стрімко зменшувалася темна сигароподібна субмарина, яка поки що дрейфувала на воді. Здавалося, вона прискорено розчинялася в анемічних сутінках білої ночі, що вже віддалялася, відходила за обрій. Ще трохи – і підводний човен зникне з поля зору. Навколо гострими гребенями хвиль щетинилося море. Під небом, зі сходу на захід, рухалася темна армада хмар. Тоді, у Лібаві, коли він уперше побачив Лінду, період літніх ночей тільки-но розпочинався.

3

До латвійського міста Лібави – однієї з баз Балтійського флоту Російської імперії – Данила Неродова, випускника Морського кадетського корпусу, направили для проходження практики. Прибув він із Санкт-Петербурга до цього латвійського порту, відомого тим, що його води ніколи не замерзали, а в них пришвартовувалися судна майже з усіх країн Європи, разом із двома однокашниками. Тут хлопців урочисто посвятили в корабельні гардемарини, або, як їх іще називали, каргарди, і прикріпили на цілий рік до команди корабельної охорони. Ця посвята, однак, ніяк не гарантувала майбутню службу на флоті. За рік вони мали скласти іспити. А вже після практики та іспитів хтось здобуде звання мічмана й назавжди пов'яже своє життя з морем, а когось можуть визнати непридатним для морської служби й відправити на суходіл.

Тож упродовж дванадцяти місяців треба було добряче попрацювати – про відпочинок, а тим паче про розваги, навіть думати не доводилося. Майбутні морські офіцери займалися фехтуванням, вправлялися у стрільбі з гвинтівок та револьверів, змагалися у плаванні та гонках під вітрилами, переймали від досвідчених «морських вовків» усілякі премудрості – і, звісно ж, намагалися не проштрафитися й не потрапити в немилість до суворого командування. Одне слово, байдикувати було ніколи, а гаяти час на дівчат – і поготів.

У портовий ресторанчик «Посейдон» Данило потрапив уже незадовго до закінчення практики. Семен Петров, один із петербурзької трійки, який, виявляється, бував тут уже не раз і дуже нахвалював це веселе місце, запросив найближчих друзів-гардемаринів – Микиту Сороку та Данила Неродова – відзначити свій двадцять четвертий день народження. Попередив, що в самому ресторані до них має приєднатися його кузен, який нібито спеціально прибув до Лібави, щоб привітати іменинника. Щоправда, Семко не вірив, що шалапутний родич добирався з Петербурга до Лібави заради нього, але якщо вже опинився тут, то чого б не зустрітися. Алекс, так звали кузена, на шість років молодший, навчається в Імператорському Олександрівському ліцеї – престижному закритому навчальному закладі, до якого приймають лише дітей потомствених дворян.

– Її високість Доля – як богиня Феміда: із зав'язаними очима й не завжди справедлива, – зітхнув Семко. – Це б мені там учитися, бо я дуже хотів стати дипломатом. Алексові ж більше підійшов би флот, бо йому аби мандрувати, він же весь час кудись поривається, у дитинстві навіть кілька разів із дому втікав і його перехоплювали аж в іншому місті. Як каже мій батько, Алекс народився з шилом у дупі, яке не дає йому всидіти на місці, тож він здобуває паралельно ще одну професію – великого магістра інтриг і таємниць. Таке от селяві: я хоч і дворянин, але з глибинки імперії, не того розмаху, то й зобов'язаний продовжувати сімейну військову традицію, а для кузена служба на флоті – нижче ватерлінії графа...

– Ватерлінія графа Петрова... Треба запам'ятати, – засміявся Микита.

– Та ні, Алекс – не Петров.

– А хто?

– Терпіння, друже, терпіння. Скоро дізнаєтеся. Попереджаю: для декого буде сюрприз.

Алекс уже чекав їх у «Посейдоні». На півголови нижчий за кузена й на цілу голову – за Данила, з бліднуватим, зовсім не прихопленим засмагою обличчям та акуратною, приборканою бріоліном світлою стрижкою, він геть не справляв враження непосиди й любителя мандрів. Нагадував радше старанного зубрія, який нечасто виходить із бібліотеки. Утім, така доля всіх першокурсників. Це вже потім вони починають надолужувати згаяний за підручниками час і цікавитися більше практикою життя, ніж теорією наук.

– Неродов, – відрекомендувався Данило.

– Так, Неродов. Олексій Неродов, – здивовано повторив Алекс. – А ви хто?

– Кажу ж, Неродов, – повторив Данило.

– Ні, це я граф Неродов, – трохи роздратовано подивився на нього Алекс. – А ви?..

– Балтійський бриз. Який сюрприз! – засміявся Семен. – Я ж попереджав, попереджав про сюрприз!

– Що за дурний розіграш? Цього не може бути! – аристократичний лоск Алекса сповз із його блілого обличчя, він пройняв Данила колючим сірим поглядом.

– А ніхто й не думав розігравати, – запевнив Семко. – Просто ви однофамільці.

– А може, й родичі, – додав Микита. – Чом би й ні? Десь колись якогось дня розбрелась одна рідня...

– Еге ж, розбрелися Адамові діти та й по всьому білому світу. Якщо починати з Едему, то звісно ж, що всі ми свояки. А якщо серйозно... Щось мені підказує, що гардемарин Неродов не з того роду. – Алекс уже опанував себе, іронічно посміхнувся і підійшов упритул до Данила. – А звідки прибуло в ці краї ваше благородіє, якщо не секрет?

– Із-під Білгорода.

– Якщо мене не підводить пам'ять, а вона не повинна підвести, бо з географії у мене «відмінно», то Білгород – Малоросія. Отже, ви малорос? Тоді питання про гіпотетичну можливість перетину в еноному столітті шляхів наших предків відпадає само собою. Щоб ви знали, панове, наш великороський дворянський рід Неродових зафіксовано в анналах історії ще з часів Куликовської битви. А це, смію вам нагадати, чотирнадцяте століття. Я знаю всі п'ять гілок свого родинного дерева...

– А може, не всі, – Микиті явно хотілося піддражнити самовпевненого ліцеїста.

– Усі! – категорично заперечив Алекс.

Данило промовчав. Після того як цей блідолиций сказав «у Малоросії», йому не захотілося не те що розповідати про свій рід, пояснювати походження свого прізвища, а й узагалі розмовляти з цим титулованим чваньком. Якесь тінь пролягла раптом поміж ними та так і не зникла впродовж вечора. Це вже пізніше, коли вино ще більше розв'язало Алексові язика, гардемарини дізналися, чого такий зациклений імператорський ліцеїст на своєму прізвищі.

Колись саме гілка Алексових предків потрапила в опалу за те, що однією з перших визнала царя Дмитра. Якийсь прапрапра Алекса навіть посвідчив на Євангелії, що Дмитро – вседержитель Росії. А коли той помер, виявилось, що це був самозванець, Лжедмитрій, якийсь чернець Гришка Отреп'єв, який обманом зійшов на престол. Суворя розправа чекала на всіх, хто сприяв цьому й підтримував лжецаря. Опальну родину Неродових позбавили її шляхетського прізвища, замість нього записали Отреп'євими й вислали на периферію, в Ярославль. Двісті років Неродови вперто боролися за повернення свого справжнього прізвища і своїх дворянських привілеїв. А повернувши, носилися з ними так, наче це вони самі раптом зійшли на трон.

Данило також мав добру пам'ять і «відмінно» не лише з географії, а й з історії. Він до дрібниць знав перипетії, пов'язані зі Лжедмитрієм. Найпершими Гришку Отреп'єва визнали царем Дмитром польський король Сигізмунд Третій та приближена до нього шляхта. Кілька з тих відомих шляхетських родин, які підтримали царя-самозванця, мали величезні маєтності в Речі Посполитій. Слідом за ними поспішили заявити про свою вірнопідданість Лжедмитрієві й дрібніші шляхтичі. Вочевидь, серед них були й предки Алекса, яких відправили в Ярославль за лжесвідчення і гріхопадіння. Такими «чеснотами» зазвичай не

хваляться, навпаки, намагаються про них мовчати, а за стільки століть можна було б і взагалі забути. Тож Алекс даремно так гне кирпу. Великорос він, бачте, аж від самого сотворіння світу... Нащадок героя Куликовської битви... Граф Неродов власною персоною... А може, й не Неродов? Хто тепер може достеменно знати, як із самого початку, із самого-самого, звучало це прізвище? Хто це може особисто засвідчити й підтвердити? У цих шляхетських родословних історіях стільки плутанини й домислів...

Витоки Данилового роду – в Україні, офіційно – також у Речі Посполитій, яка тоді підгребла під себе українські землі. Тож хтозна, може, вони з Алексом і справді могли бути родичами в якомусь етнічному коліні. Але йому не хотілося б родичатися з цим самовпевненим прилизаним графом, навіть якби котрийсь із літописів підтвердив це дуже-дуже химерне припущення. Вони ж – антиподи, абсолютно різні як зовні, так і, мабуть, за вдачею.

Данилів рід бере початок не з Білгорода, а з-під невеличкого міста Ковеля на Волині. Сам Данило там ніколи не був і навіть не уявляв, який він, той Ковель. Знав із розповідей діда Матвія, що десь там народився козак Нерода, від якого потім пішла ціла династія козацької старшини. Коли Катерина II зруйнувала Січ, Данилів прадід Северин опинився у Санкт-Петербурзі, де, звісно ж, пригодилися його військові навики. Саме за особливі військові заслуги, мужність і відвагу, проявлені на полі бою, полковникові Северину Нероді було даровано особисте дворянство, яке згодом, після продовження відданої служби на військовому поприщі, перейшло у спадкове. Заодно було змінено і прізвище новопосвяченого дворянина – у дарчій грамоті замість Нерода написали Неродов. Тоді багато українських імен було переінакшено на московський лад. Прадід отримав землю неподалік від українського міста Білгорода, де згодом збудував садибу, із якої після відставки нікуди більше не виїжджав. Там, під опікою діда Матвія, і пройшло Данилове дитинство.

Але навіщо це знати цьому блідолицьому графеняті, яке так чваниться своїм походженням, ніби його предки врятували землю від космічної катастрофи? Подумаєш, страждали вони, бо за визнання не того царя аж двісті років були Отреп'євими... То й що? Як не називалися, але ж кайданами на каторзі не брязчали, землі вдосталь мали, самі на ній не орали, не сіяли, не батракували й не голодували.

Надвечір'я, оповите блідою імлою, скапувало на пристань дрібним нудотним дощем. Порт обезлюднів. Зате простора ресторанна зала виявилася вщерть

заповненою. Компанії, суто чоловічі, ніби змагалися у дотепності та вмінні випити й повеселитися. Хтось навіть одягнувся під Посейдона, який буцімто вийшов із морської глибини й вирішив трохи розважитися в цьому закладі, названому на його високу всеокеанську честь. Здавалося, що й справді це сам бог морів, заховавшись десь посеред розпашілих міцних чоловічих тіл, що час від часу зривалися зі стільців і під музику вибивали ногами матроську чечітку та веселу «Циганочку», енергійно розхитував підлогу, розгойдував старовинні світильники на стелі та подзвонював скляними келихами на столах.

Ближче до вечора зала якось враз угомонилася, притихла, немов розслаблений під час антракту гамірний хор після владного помаху палички диригента. Відвідувачі дружно повернули голови до невеличкого дерев'яного подіуму. На подіум вийшла дівчина: чорна хвиля волосся, що спадала на оголені плечі, відтінювала білу, ніби аж сяючу зсередини шкіру, а вечірня сукня кольору морської хвилі підкреслювала аквамарин її очей.

– Дивіться, хлопці, яка німфа! – захоплено прицмокнув Микита.

– Що там німфа? Сама богиня Наяда! Щойно з морських хвиль випірнула, роззирнулася туди-сюди – і хутесенько придріботіла до ресторану. Прочитала на вивісці напис «Посейдон» і подумала, що це наземні апартаменти її підводного повелителя й покровителя, – засміявся Алекс. – Наївна дурненька морська істота!

Данилові стало неприємно від Алексового сміху.

– До чого ти хилиш? Із чого видно, що вона дурненька?

– Із того! Усі ці співачки з ресторанів та кабаре однакові – гарненькі, дурненькі, солоденькі й на все готові.

– Що означає «на все готові»? – здивувався Данило.

– А те й означає, що їх тільки пальцем помани. От покличу цю вашу німфочку... Ось так-от, одним мізинцем махну – і вона притюпає.

– Ого! Та ти, виявляється, справжній донжуан! Ану спробуй! Спробуй! – піддражнив Алекса Микита.

– Ха! Раз плюнути! От хай трохи поспіває, розігріється, розійдеться – і тоді самі побачите.

– Закладемося? – раптом ожив Семко.

– А чого, можна й закластися, – стенив плечима Алекс.

– На скільки? – перепитав Семко.

– На пляшку шампанського.

– Сама богиня Наяда, а парі? лише на пляшку шампанського? – розчаровано присвиснув Микита. – На ящик – і не менше!

– Даниле, розбивай! Хутко! – смикнув Данила за рукав Семко.

Данило глянув на стиснуті правиці сперечальників і відвернувся.

– Ану вас, хлопці... Краще послухаймо.

– Я розіб'ю! – напросився Микита.

Ресторанний оркестр із п'яти музикантів, які досі вправлялися в танцювальних ритмах, заграв щось ліричне, радше навіть меланхолійно-сентиментальне. Дівчина заплющила очі й заспівала. Її тендітна фігурка ніяк не вписувалася у цю залу з м'язистими, немов із каменю витесаними чоловічими торсами. Її ніжне сопрано неймовірно дисонувало з огрубілими голосами, що звикли перекрикувати морську стихію. Здавалося, що співачка з'явилася з якогось іншого світу, що сама вона – тільки дивний кольоровий фантом, який чогось заблукав на приморській території Лібави й цілком випадково постав перед підпилими чоловічими компаніями.

«Іще дівчинка. Років шістнадцять, не більше. Як вона тут опинилася? Хто її відпустив саму, без супроводу, беззахисну, в таке місце?» – подумав Данило. І раптом відчув, як дивний щем пройняв його тіло, прокотився судинами, збуривши кров, і вп'явся у серце. З ним сталося те, що французи називають *coup de foudre* – удар блискавки. Йому несподівано захотілося вийти на кругле

дерев'яне підвищення в кутку зали, впасти на коліна, обхопити руками тоненький стан, відчутти під пальцями гнучке дівоче тіло, зазирнути в аквамаринові очі. Хотілося захистити незнайомку, дати в пику комусь із цих осоловілих гевалів, які роздягали її своїми жадібними голодними поглядами. От якби котрийсь із них наблизився до неї... Якби хтось кинув якесь слівце на її адресу... Якби тільки... Він підвівся, роззирнувся навколо, навіть стиснув кулаки. Але публіка спокійно сиділа за столами, ніхто до дівчини не наближався, ображати її не збирався. Вочевидь, тут її вже знали. Хтось, цілком імовірно, навіть спеціально приходив до ресторанчика, щоб помилуватися юною співачкою, послухати її спів.

І справді знали, бо щойно вона закінчила пісню, як почувлися оплески і схвальне «Браво, Ліндо!» Данило також закричав. Кричав і повторював її ім'я, вигукував його на всі лади в різних голосових регістрах, від високого до низького, немов хотів пізнати, дослідити його – на дотик, на колір, на смак, на запах. Лінда... Ім'я пахло нагрітим на сонці морем, бриніло, як ранковий літній бриз, і залишало терпкувато-солоний присмак на вустах.

– Ти що, очманів? – щосили гупнув кулаком по столу Алекс. – Отямся! І на чужий коровай рота не роззявляй. А то муха влетить.

– Ти чого це кулаками розмахався? – повернувся до нього Данило. – І до чого тут твій коровай?

– До того самого, що й муха, – зареготав Алекс. – Уже забув, хто тут ящик шампанського обіцяв? Отож-бо! Сиди й учись, як співучим німфам голови заморочувати.

– Ти цього не зробиш! – схопив його за руку Данило.

– Ще й як зроблю!

Алекс відірвав від себе Данилову руку, підвівся й, похитуючись, попрямував до подіуму. Почекав трохи, поки оркестр закінчив мелодію. Тоді підійшов до Лінди, щось прошепотів їй на вухо, спробував обійняти за стан. Дівчина відповіла ляпасом. Це було так несподівано, що Алекс розгубився. Схопився рукою за щоку й завмер. А зала тим часом вибухнула оплесками.

– Браво! – закричало чоловіцтво. – Браво, Ліндо!

«Браво» було адресоване не так її вокалу, як отому лункому ляпасові. Алекс повернувся до столу, ледве стримуючи лють. Був схожий на шкідливого кота, якого хтось кинув у воду, і тепер він фиркав, обтрушувався, намагаючись обсохнути й повернути фасон.

– Не робіть передчасних висновків! – Алекс нарешті опанував себе. – Ви таки купаєтеся в шампанському. Тільки не сьогодні. Перенесемо ваш тріумф на інший день і в інше місце. Я ще кілька днів буду в Лібаві. А зараз вам час повертатися. Правда ж, Семене?

– Повертатися? – похопився Данило. Він забув, що вони зайшли сюди ненадовго.

– А ти що ж, уже й ночувати тут зібрався? – Семко рішуче відсунув келихи до середини столу. – Думаєш, ця Наяда тебе у свої апартаменти поведе? Охолонь, Даниле! А то ще, чого доброго, справді в підводних володіннях Посейдона опинишся. Тутешні німфи такі... Алекс правду каже, від них усього можна очікувати.

– Еге ж, у тихій воді чорти водяться! І чортиці теж, – Микита підкинув і свою порцію хмизу до Алексового вогню.

– Чортиця вона чи не чортиця... А от що відьма – це точно! Ну нічого, ще не кінець світу, життя триває, і ми з нею ще побачимося... Побачимося... – прошепотів Алекс.

– Хлопці, за півгодини піднімуть трап, до того часу ми маємо бути на судні. – Семко намагався згладити ситуацію і заодно нагадати про те, що слід прощатися з «Посейдоном».

– Хай собі піднімають! – відмахнувся Данило.

– Хай собі піднімають! – підтримав його Микита. – А ми тим часом вип'ємо. За тих, хто в морі, й за тих, хто вдома! За те, щоб незабаром усіма морями й океанами ми ходили капітанами!

– Який гарний тост, друже гардемарине! Який чудовий тост! Сім футів нам під кілем! – обійняв його Данило.

– Хлопці, та ви геть сп'яніли! – Алекс поплескав Данила й Микиту по плечах і підвівся. – Але що вам сказав Семен? Час іти.

– А ми не підемо! – затявся Данило.

– Та вони не просто сп'яніли, а ще й здуріли! – розсердився Семко. – А розплачуватися за все доведеться мені.

– Не треба! Я сам за себе заплачу! – Данило дістав портмоне. – Скільки з мене, Семене?

– Іди ти до біса! – відштовхнув його руку Семко. – Не про вечерю ж мова. Розплачуватися доведеться за порушення дисципліни... Тиждень по черзі будемо галюн[9 - Галюн – туалет на судні.] драїти, наче якісь зелені салаги. Мені, може, й довше доведеться, бо вже раз мав три наряди за запізнення. І навіщо було вас сюди приводити? Гардемарини... Та які ви гардемарини? В'язні кают, ченці з келій! Такі вже законослухняні, правильні та дресировані, аж нудить від вас. Та у вас очі більше розвинені, ніж мізки. Тільки-но вгледіли гарненьку співулю – і зразу пустили слинку, ніби досі дівчат не бачили. Забираймося звідси, і то хутчіше!

– Ви йдіть, а я потім сам... – попросив Данило.

– А й справді, залиште його. Хай собі слухає, а тоді сам добирається і розбирається. Він же не дитина, – хмикнув Алекс.

– Е, ні. Ти, Алексе, не моряк і морського закону не знаєш. А морський закон що каже? Сам погибай, а товариша не кидай. Ось так! – заперечив Микита. – Тож ми як разом сюди причалили, так разом звідси й відчалимо.

– Ну й відчалюйте! А мене боцман не виглядає, капітан не покарає, морський закон ні до чого не зобов'язує, у готель можу повернутися, коли заманеться. А можу й зовсім не повертатися, переночую в іншому місці. Може, навіть... Але не загадуватиму наперед. Тож будьте, а я залишаюся. Час іще ранній. – Алекс

помахав рукою і потягнувся за келихом.

– Тільки не здумай іще раз до неї підходити! – сказав Данило.

– А якщо надумаю? – виклично посміхнувся Алекс. – То що?

– То якір тобі в зад, сіль в очі й морський іжак у горлянку! – Данило одним залпом вистрелив усі лайки, які чув на судні.

Семен та Микита підхопили його попід руки й буквально потягли до виходу. Він мало шию не скрутив, повертаючи голову то до подіуму, на якому стояла Лінда, то до столика, за яким сидів Алекс. Намагався вирватися, щоб дати в пику цьому самозакоханому шмаркачеві, який корчив із себе досвідченого ловеласа. Але друзі не відпустили.

4

Якщо він тоді захмелів, то не лише від вина. І покидаючи «Посейдон», думав тільки про те, як повернеться до нього знову.

Прийшов наступного вечора. Приніс оберемок білого ясмину, що саме розцвів на одній із приморських вуличок Лібави. Розсипав віялом біля її ніг. Хтось заплескав у долоні, хтось вигукнув «Браво!» Вона й не помітила. Чи вдала, що не помітила?

Не дочекався закінчення її виступу. Мусив поспішати. Казкова Попелюшка залишала будинок принца в розпал балу і втікала рівно опівночі. Йому треба було повертатися значно раніше – суворий командир навчального загону морських суден так само вимагав дотримання встановлених часових рамок, як і добра Попелющина фея.

Третього вечора відлучитися з корабля не зміг. І четвертого та п'ятого також. Про те, щоб відпроситися, навіть не йшлося. А вогонь, що так несподівано з'явився після удару блискавки в «Посейдоні», лише посилювався. Його нічим не можна було загасити. Прострелене невидимою стрілою Амура серце згоряло в тому полум'ї. Врятувати його могла тільки одна людина – Лінда.

І тоді Данило вирішив ризикнути. Увечері після відбою зачинився разом із друзями-гардемаринами в кубрику для практикантів, але спати не ліг. Хлопці знали про його задум. Микита був «за», Семен відмовляв, проте обидва обіцяли прикрити. Біля борту судна його чекала шлюпка з найнятим матросом. Відпливли тихо і, здавалося, непоміченими. А припливли – просто в руки командира навчального загону. Хтось видав закоханого, попередив капітана Бартенева про його відлучення, яке (якби тільки командир цього захотів) можна було класифікувати і як утечу. В усякому разі таке порушення могло вплинути на оцінку за практику й навіть спричинитися до відрахування недисциплінованого гардемарина. І після цього Данило Неродов уже найближчим часом не став би мічманом, а пізніше не зробив би кар'єру морського офіцера.

Як не дивно, але командир навчального загону Бартенев гвалт зчиняти не став. Може, донощик на Данила Неродова не викликав у нього симпатії. А може, капітан просто поспівчував закоханому. Він добре розумів, що коїться з його зразковим практикантом, який останнім часом став наче сам не свій. Колись і він був таким. Також кохав до нестями, згоряв від нетерпіння, потай утікав на побачення, навіть мав за це дисциплінарне стягнення. Та чого тільки в житті не було через тих юних спокусниць! Але це аж ніяк не вплинуло на його капітанський вишкіл і командирські здібності. Тож Михайло Бартенев досить поблажливо поставився до цієї романтичної крамоли. Але дисципліна є дисципліна – за її порушення треба відповідати. Тиждень Данило Неродов, нащадок дворянського роду й один із найуспішніших випускників Морського кадетського корпусу, змушений був не розлучатися зі шваброю, ганчірками та відром. Довелося й галюн драїти. Ще один тиждень його просто не відпускали з корабля.

Та все погане колись закінчується. Нарешті він мав звільнення на цілий день. Уже знав, де живе Лінда, – рудий кларнетист із ресторанного оркестру трохи поторгував і все ж таки продав інформацію. Данило із самого ранку розшукав будинок, захований у невеликому, але тінистому садку неподалік від порту, і зайняв пост біля його воріт. Просто під ними рясно білів кущ ясмину. Може, Лінда тоді через те й не зреагувала на його букет, що ясмин для неї був звичним? Мабуть, треба було пошукати щось більш екзотичне. Вирішив: просидить хоч цілий день, але мусить побачити її, поговорити з нею, а якщо пощастить – то й прогулятися містом або біля моря.

Ліндина синя в білий горошок сукенка кілька разів майнула перед вікнами з блакитними віконницями, трохи затримувалася за кущем ясмину, що так

пахкотів, аж Данилові в голові запаморочилося, і знову зникала за дверима. Напевне, дівчина помітила свого закоханого шанувальника, який кілька вечорів не зводив з неї очей, а потім раптом наче крізь землю провалився. Авжеж, помітила. І тепер здогадалася, чого він застиг біля воріт будинку, як маяк біля морського узбережжя. Але дівчині цікаво було, скільки часу морячок готовий чекати її. Вийшла з двору, коли сонце вже добряче почало припікати. Навіть не повернула голову в бік Данила, розгонисто попрямувала від дому. Він наздогнав її, пішов поруч.

– Добридень! Куди так поспішаєте, Ліндо?

– Ах, це ви?! – Лінда зобразила щире здивування. – А я вже думала, що вас русалка звабила й на дно моря затигнула. У них же зараз саме розпочався сезон полювання на моряків, особливо на гардемаринів. Тож пильнуйтеся!

– От якби ви були русалкою, то я б...

– Ще чого! – вигукнула Лінда. – Мені й на землі добре!

– Я хотів сказати...

– Що хтось найняв вас моїм особистим охоронцем? – посміхнулася лукаво. – І скільки за це тепер платять?

– Я відмовився від платні, вирішив поповнити ряди благодійників, – відповів їй у тон.

– І що ви оце зібралися тут благодіяти?

– Та що накажете. Міг би ваші речі за вами носити, а ще краще – вас саму на руках...

– О! Як це доречно, як вчасно, вельмишановний пане адміралє. Тільки-но я загадала бажання, а ви вже й тут. Ну просто самі небеса мені вас послали.

– Справді?

Данило вже хотів підхопити її на руки, але дівчина спритно відскочила й голосно засміялася.

– Ні-ні, не мене! А от моїй подружці якраз дуже знадобляться надійні чоловічі руки. Тож я з радістю вручаю її вам. Прошу любити, носити й не загубити. – Лінда розкрила білу парасольку з кістяною полірованою ручкою і простягнула її Данилові. – Ах, я ж вас іще не познайомила. Оце моя подружка – мадемуазель Парасоля. Вона щойно з Парижа приїхала, по-нашому говорити ще не вміє, то я поки що буду між вами за перекладачку. Люба Парасолько, цього гречного пана звати... Ой, а я й не знаю. То як вас звати?

– Данило.

– Отож, люба Парасолько, цього гречного пана звати Данилом, по-вашому, по-французьки – Даніелем. Даниле-Даніелю, бережіть мою подружку Парасольку як зіницю ока! Бо якщо не вбережете – міжнародний скандал розгориться, Франція оголосить війну Росії.

– Клянусь носити й оберігати! Хай буде мир на всій землі! Але... Навіщо вам парасоля? Хіба десь тут неподалік заховався дощ, якого я, засліплений вашою неземною вродою, чомусь не помітив? – здивувався він.

– Ні, на нас дивиться сонце, яке сьогодні навіть не збирається ховатися за хмари. А мені не личить засмага. Бачите, яка в мене ніжна шкіра – як пелюстка білої троянди. Це мені один шанувальник так сказав. Він пише вірші й дуже добре розуміється на шкірі. Отож, якщо вже нав'язалися в охоронці, пане адмірале, то й охороняйте мене від цього жовтого космічного нахаби. І про мою подружку не забувайте. До речі, щоб ви знали – парасолі були придумані ще до нашої ери для того, щоб захищати жінок від сонця. Це вже потім їх почали використовувати під час дощу.

Вони вийшли до моря, зупинилися на пірсі, до одного боку якого було пришвартоване невеличке судно, а до другого – ліниво лашилася зеленкувата хвиля. Місяць тому гардемарину Неродову вручили срібну медаль «За порятунок потопельника» – він витягнув із води чоловіка, який упав за борт. Тож, ідучи на побачення, начепив свою першу відзнаку за хоробрість. Чваньком себе ніколи не вважав, але раптом захотілося похизуватися, постати перед коханою дівчиною героєм.

Лінда, звісно ж, не могла не помітити сяюче кружальце на білому літньому кітелі. А коли почула історію нагороди, попросила дати потримати її. Данило передав дівчині парасолю і взявся відшпилювати медаль. Тієї ж миті білий шовк, пожбурений Ліндою і підхоплений вітром, зметнувся над пірсом, як парашут, і впав на воду.

– Рятуйте! Лінда тоне! – розпачливо пролунало над пірсом.

Данило навіть не вгледів, що саме упало в море, блискавично шубовснув слідом за «потопельницею». А коли вибрався на пірс, у мокрому одязі, прилиплому до тіла, зі скуйовдженим волоссям і парасолькою в руках, Лінда голосно засміялася:

– Який же ви смішний і... потішний!

– Отже, вашу дорогу подружку вже перейменовано. Тепер її звуть Ліндою! – спересердя кинув Данило.

– Це по-нашому Лінда, а по-французьки Парасоля, – дівчина ніяк не могла вгамувати сміх.

– Зрозуміло... Маєте мене за бовдура. Ніби я не знаю, що ім'я Лінда походить не з французької, а з німецької. Й означає це слово щось дуже миле, ніжне, гарне та лагідне. А ви... Ви – як оця парасоля. Закортіло посміятися? Ну що ж, смійтеся на здоров'я! – Данило відвернувся і вже хотів піти геть.

Він не розгнівався. Просто стало страшенно незручно перед дівчиною за такий непрезентабельний вигляд. Так готувався до зустрічі, так прасував кітель і штани, щоб ані зморщечки, ані складочки, а тут – маеш тобі: як п'яний докер після зарплати.

Лінда стала перед ним, розкинувши руки, примхливо надула губки.

– Ну, не сердься! Не така вже я... парасоля. Просто подумала: а може, твоя медаль позичена? Така вона гарненька, новенька, блискуча, але чи справжня? Тобто вона справжня, звісно ж, справжня. А от твоя чи в когось позичена?

– Як це – позичена? – сторопів Данило.

– Усяке буває. Тут один уже приходив... З Орденом Святого Георгія на грудях. У мого покійного дідуся такий був – він служив на крейсері «Варяг» під час японської війни, там його японці поранили, ну а потім росіяни нагородили. А цей... Не знаю, може, його дід також воював з японцями. Одне слово, тут стільки хвальків розвелось останнім часом... Так і ходять, так і ходять... Просто в очах від них мерехтить.

– Хіба я схожий на хвалька?

– На того, що вдавав із себе ветерана російсько-японської війни? Гм... Дай краще на тебе подивлюся... Здається, ні. Той нижчий, світліший, такий, знаєш, якийсь... ніби під снігом досі ховався і ні сонце, ні вітер його не торкалися. Ні-ні, він зовсім інший. Але це ще нічого не означає. Хвальки бувають різні. Раптом виявилось б, що ти навіть плавати не вмієш, не те що когось із води витягти. Усяке буває.

– Буває, що й краб на гітарі грає, а медуза співає. А якби справді не вмів? Що тоді? От пішов би на дно, рибам на корм. Тоді б ти так само сміялася? – він також перейшов на «ти».

– Дурненький! Тоді б я тебе врятувала. Я, щоб ти знав, плаваю, мов рибка. А заодно і медаль присвоїла б. Уявляєш: іду собі отак вулицею, а на грудях оця срібна блямбочка з написом «За порятунок потопельника». І всі озираються: «Яка мужня дівчина пішла!» Але все по-чесному, тож хай твоя цяцька залишається тобі – ти її сьогодні вдруге заслужив.

– Тільки її?

– А що б ти ще хотів?

– Твій поцілунок.

– Гм...

– Один-единий!

– Гм...

– Готовий обміняти його на медаль.

– Потрібна мені ця медаль, як дельфінові капелюх.

Не дуже сподівався на те, що вона й справді поцілує. Але Лінда раптом крутнулася на підборах, підбігла до нього, обхопила його шию руками і дзвінко чмокнула в щоку. Данило спіймав її, притиснув до себе, відшукав вустами уста. Подумав, що збоку це, мабуть, має дуже кумедний вигляд: скуйовджений і мокрий як хлющ гардемарин просто на пірсі обіймається з юною красунею. Але що йому до того, який це має вигляд. Хай заздять!

У ресторані Лінда ні з ким не розмовляла, не реагувала на жарти, не відповідала на компліменти, здавалося, навіть ненароком зустрітися поглядом із кимось не сміла – просто-таки скромна міс Таємничість. Може, побоювалася грубуватої публіки, намагалася тримати дистанцію між нею та своїм маленьким подіумом. А може, грала роль фатальної панни, входила у придуманий нею ж образ. Тепер перед Данилом відкрилася інша Лінда – весела, дотепна, грайлива, навіть трохи примхлива. Це ніскільки не розчарувало його. Навпаки, такою вона йому ще більше подобалася. Він недолюблював манірних зануд, із якими доводилося танцювати на вечірках у Санкт-Петербурзі під пильними поглядами їхніх іще манірніших матерів.

5

Практика в Лібаві добігла кінця. Гардемарин Данило Неродов успішно склав іспити й здобув звання мічмана. Час було повертатися до Санкт-Петербурга. Він не уявляв, як розлучиться зі своєю Ліндою, як житиме без її голосу, жартів, сміху, очей. Звісно ж, бути завжди поруч із коханою йому не доведеться – не та у нього професія. Але як би було добре повертатися додому, де вона чекає.

– Їдь зі мною, – запропонував перед прощанням.

– Тобі потрібен охоронець у дорозі? – засміялася.

– Мені потрібна ти!

– Як охоронець? – знову лукаво зблиснула очима.

– Як дружина. Хочеш – одружимося в Петербурзі, а хочеш – обвінчаємося в Лібаві.

– Я не збираюся заміж.

– То зберешся. Як не тепер, то в четвер. Трохи подумаєш і зберешся. Я почекаю. Ти ж кохаєш мене?

– Люблю! Але... Ні-ні-ні! Ні тепер, ні в четвер, ні на той рік у цю пору, як піде дощик угору. Хочу бути вільною. Віль-но-ю! Хочу співати, грати, сама вирішувати, куди мені йти і що робити. Ти любиш море, казав, що життя без нього не уявляєш. От і я також не уявляю свого життя без того, що мені до душі. Колись стану знаменитою актрисою, запрошу тебе до театру. Ти на той час, мабуть, уже будеш адміралом – поважним таким, сивим, із вусами й бородою. Подаруєш мені оберемок квітів – такий величезний, як тоді у «Посейдоні», але це буде не ясмин, а, скажімо, гіацинти чи лілеї. І всі ахнуть: «Який у Лінди солідний шанувальник. Який сивий, вусатий, бородатий і трохи пузатий. А вона така вродлива й молода!»

– А ти що ж, ніскілечки не змінишся? – усміхнувся Данило.

– Звісно ж ні. Я залишуся молодою аж до самої-самої смерті. Бо ж актриси ніколи не старіють, тим паче незаміжні. Заміжжя, Данилку, – це кайдани для творчої жінки. Так мені одна дуже мудра пані сказала. Навіщо мені кайдани?

Виявляється, хтось пообіцяв узяти її до театру, який недавно відкрився в Лібаві. Тато, щоправда, заарканився, сказав: лише через його труп. Лінда не хоче переступати через труп рідного татуся, але пригрозила: якщо він не поступиться, то вона втече з дому. От візьме і втече. Може, до Риги, а може, й до самого Парижа чи Лондона. Хіба її там не приймуть? Із такою вродою, з таким голосом...

Данило зрозумів, що вона знову повторює чийсь слова, які благодатним дощем упали на ґрунт амбітної дівочої мрії.

– До вроди та голосу ще й освіта не завадила б, – зауважив. – Можна було б спробувати кудись вступити. У Санкт-Петербурзі є театральне училище і Драматичні курси Райгофа. Звідти вийшло чимало знаменитостей. Ти могла б

учитися і зі мною зустрічатися.

– Навіщо вчитись, якщо мене вже беруть актрисою, – відмахнулася Лінда. – Лише час намарне втрачати. Побачиш: за рік я запрошу тебе на прем'єру, у якій гратиму головну роль.

* * *

За рік він дізнався, що Лінда вийшла заміж. За власника того самого ресторану, в якому вечорами підробляла співачкою. Про це йому сказав Алекс.

Із Олексієм Неродовим Данило зустрівся випадково. Адміралтейство організувало виставку картин художників-мариністів. Під час відкриття у виставковій залі яблуку ніде було впасти. Обіцяли, що за два тижні, по завершенні експозиції, відбудеться аукціон, виручені на ньому гроші підуть на підтримку молодих талантів, які пробують сили в морській тематиці. Данило вирішив, що придбає щось зі спадщини свого улюбленого Айвазовського. Зупинився перед його роботами.

– Цікавитеся Айвазовським?

Данило обернувся на голос і побачив юнака, який водив по ньому сірими прискіпливими й водночас сторожкими очима. Погляд начебто знайомий, але...

– Не впізнаєте? Невже я так змінився? Граф Олексій Неродов. Алекс. Кузен Семена Петрова. Ми разом у «Посейдоні» Семкові іменини відзначали.

Алекс і справді змінився. Витягнувся, трохи поширшав у плечах, порум'янішав. Данило не став коментувати цих змін.

– Кажуть, що буде аукціон. От я й придивляюся, що б його купити, – мовив, аби не мовчати.

– Щось із Айвазовського?

– Безперечно!

– Гм... А я б радше купив Боголюбова або Лагоріо. У Лагоріо дуже милі морські пейзажі.

– А в Айвазовського просто геніальні! Хотілося б мати «Ніч на морі».

– То ви романтик?! А мені здавалося, що вам більше підійшла б картина «Бриг “Меркурій”», і то саме перший варіант, де наш бриг атакують два ворожі кораблі. А ви, значить, на пейзаж накинули оком.

– Айвазовський – і романтик, і баталіст. Одне другому не заважає.

– І все одно морські пейзажі Лагоріо кращі.

– На колір і смак товариш не всяк, – розвів руками Данило.

– Колір і смак – не головне.

– А що, на вашу думку, головне?

– Чоловіча дружба, справжня, перевірена часом. Ви, здається, близько товаришували з моім кузеном. Як він?

– Ми тепер на різних суднах ходимо, – відповів Данило. – Після закінчення навчання майже й не зустрічалися.

– Шкода, шкода. А я хотів якось зібрати всіх трьох – вас, Семена й того, не пригадаю, як його звати...

– Микита. Але чого це раптом? З якого такого дива?

– Та ж маю перед вами боржок, – засміявся Алекс. – Пам’ятаєте, я обіцяв ящик шампанського... Через ту малолітню хвойдочку в ресторані «Посейдон»... Не люблю бути боржником. Може, хоча б удвох сходимо кудись посидіти?

Данило відмовився. Найбільше, чого йому хотілося, – щоб Алекс зник, зараз же, цієї ж миті, й більше ніколи не потрапляв йому на очі.

– Ну що ж, моя справа – запропонувати, а ваше право – погодитися чи відмовитися. До речі... Мабуть, вам буде неприємно – ви ж, здається, були закохані в ту артисточку, а вона й вас відшила. Так от, вискочила заміж ваша Лінда. І знаєте за кого? За власника того самого ресторану, в якому вечорами розважала п'яну публіку.

Алекс не міг приховати зловтішної посмішки, вона розповзлася по його обличчю, як пляма мазуту по воді. Він добре розумів, що завдає болю співрозмовникові. Стояв і не зводив із нього погляду, чекав, як той зреагує – чи не зблідне, чи не вилається, чи не скривиться, чи не скаже щось непристойне про Лінду.

– Звідки такі відомості? – Данило проковтнув гіркий клубок, що підкотився до горла, і вдав байдужість.

– Та... Був я недавно в Лібаві, випадково зайшов до того ресторану.

«Якщо був, то зовсім не випадково. Значить, незважаючи на привселюдний ляпас і невдалу браваду перед Ліндою з позиченим Орденом Святого Георгія, досі не може її забути, намагався ще раз підібратися до неї», – подумав Данило.

Це повідомлення стало для нього громом серед ясного неба. Досі він надсилав Лінді сповнені любові листи. Вона відповідала зрідка. Але він уперто сподівався, що дівчина передумає і прийме його пропозицію. Зрештою, вона ж іще така молода. Тепер, значить, ще й багата. Адже власникові «Посейдона» належать іще кілька ресторацій та крамниць. Торгівля в портовому місті йде жваво, бізнес Ліндиного чоловіка процвітає, і юна романтична дружина має всі шанси перетворитися невдовзі на багату самовдоволену міщанку.

Лінда – міщанка?! Він не міг цього уявити. Що ж сталося з його дівчинкою? Що змусило її зробити цей крок? Клятий торгаш!

Хотів поїхати до Лібави, поговорити. Але що це дасть? Що змінить? Перестав писати. Та не міг перестати думати.

А ще за рік Лінда сама навідалася до Санкт-Петербурга. Точніше, не сама, а в супроводі дебелиї служниці, схожої на настороженого вусатого корабельного охоронця-коргарда. Ліндина охоронниця волочилася за довіреним їй об'єктом, як нитка за голкою, не відступала ні на крок, готова будь-якої миті відбити атаку,

підхопити свою пані, згребти в оберемок і перенести в безпечне місце. Очевидно, вона й справді мала такий наказ, але явно не від господині.

Кінець ознакомительного фрагмента.

notes

Виноски

1

Бардзо (пол.) – дуже. (Тут і далі прим. авторки.)

2

Маринарка (пол.) – піджак.

3

Бздура (пол.) – дурня.

4

Кобіта (пол.) – жінка.

5

Тлумок (пол.) – дурень.

6

Піпл (англ.) – народ.

7

Гемби (пол.) – вуста, губи.

8

Дефензива – контррозвідка й політична поліція в Польщі у 1918–1939 роках.

9

Галюн – туалет на судні.

Купить: https://tellnovel.com/humenyuk_nad-ya/korona-na-odnu-nich

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)